ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

«Πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε».

Ἔτος 61ον. ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ, 1925. Ἀριθ. 9

ΕΚΠΤΩΣΙΣ ΑΠΟ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

«Καὶ ἐπειδὴ θέλει πληθυνθῇ ἡ ἀνομία, ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν θέλει ψυχρανθῇ. Ὁ δὲ ὑπομείνας ἐπὶ τέλους, οὗτος θέλει σωθῇ».
Ματθ. κδ'. 12.

Ὑπάρχουσι Χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι, αἵτινες διδάσκουσιν ὅτι ὁ ἄνθρωπος, βαπτιζόμενος ὅταν ἦναι νήπιον, ἀναγεννᾶται καὶ γίνεται Χριστιανός, ἑπομένως ἀποκτᾷ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του. Ὑπάρχουσιν ἄλλα Χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι, αἵτινες ἀπορρίπτουσιν μὲν τὴν ὡς ἄνω σωτηρίαν διὰ τοῦ νηπιοβαπτισμοῦ, καὶ ἐξαρτοῦν τὴν ἀναγέννησιν καὶ σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν μετάνοιαν καὶ πίστιν του εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, διδάσκουσιν ὅμως ὅτι ἅπαξ ἀναγεννηθεὶς κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον, ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται πλέον νὰ ἐκπέσῃ καὶ νὰ ἀποστατήσῃ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ, ἐὰν δὲ ἐκπέσῃ, τοῦτο σημαίνει ὅτι ἡ νομιζομένη ἀναγέννησίς του δὲν ἦτο πραγματική, ἀλλὰ μόνον φαινομενική.

Ἐν τούτοις, εἰς τὴν Πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴν (ϛ'. 4 6) ἀναγινώσκομεν: «Διότι ἀδύνατον εἶναι οἱ ἅπαξ φωτισθέντες καὶ γευθέντες τῆς ἐπουρανίου δωρεᾶς καὶ γενόμενοι μέτοχοι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ γευθέντες τὸν καλὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὰς δυνάμεις τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, καὶ ***ἔπειτα παραπεσόντες***, νὰ ἀνακαινισθῶσι πάλιν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντες εἰς ἑαυτοὺς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ κατεσχύνοντες». Καὶ εἰς τὸ βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεως Ἰωάννου (β'. 5), τὸ Πνεῦμα ἐλέγχει τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἐφέσου διότι «τὴν ἀγάπην τὴν πρώτην ἀφῆκε» καὶ ἐπιλέγει: «Ἐνθυμοῦ λοιπὸν πόθεν ἐξέπεσας καὶ μετανόησον καὶ κάμε τὰ πρῶτα ἔργα· εἰ δὲ μή, ἔρχομαι πρὸς σὲ ταχέως, καὶ θέλω κινήσει τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν δὲν μετανοήσῃς». Καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν ἐν τῷ ἀνωτέρῳ ἐδαφίῳ ἡμῶν ρητῶς προλέγει ὅτι θὰ ἔλθῃ καιρός, ὅτε «ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν θέλει ψυχρανθῇ». Ἡ δὲ ἑπομένη φράσις «Ὁ δὲ ὑπομείνας ἕως τέλους θέλει σωθῇ» ἐξηγεῖ τὴν ἔννοιαν ἀκόμη καλλίτερον, διότι ὑποδηλοῖ ὅτι θὰ ὑπάρξουν καί τινες, πολλοὶ ἢ ὀλίγοι, οἱ ὁποῖοι δὲν θὰ ὑπομείνουν ἕως τέλους καὶ ἑπομένως ***δὲν θὰ σωθοῦν***.

Αἱ ἐκφράσεις αὗται τῆς Θεοπνεύστου Βίβλου πιστοποιοῦν μίαν μεγάλην καὶ τρομερὰν ἀλήθειαν—ὅτι ἡ Θεία χάρις ναὶ μὲν δίδεται εἰς τὸν ἄνθρωπον δωρεὰν καὶ πλουσίως καὶ καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον διὰ τῆς ἀναγεννήσεως ἱκανὸν νὰ ζήσῃ νέαν ζωὴν ἐν Χριστῷ, ἐὰν ὅμως ὁ ἄνθρωπος δὲν ζήσῃ τὴν νέαν αὐτὴν ζωήν, ἐὰν

τὴν ἀφήση νὰ ψυχρανθῇ, αὕτη θὰ ἀποθάνῃ καὶ τοιουτοτρόπως ὁ ἄνθρωπος θὰ ἐκπέσῃ πάλιν εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ νεκρότητα ἐν τοῖς παραπτώμασι καὶ ταῖς ἁμαρτίαις.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἕκαστος ἀναγεγεννημένος Χριστιανὸς εἶναι ἐκτεθειμένος εἰς τὸν τρομερὸν τοῦτον κίνδυνον, εἶναι χρήσιμον, καὶ ἐπιβεβλημμένον μάλιστα, νὰ γνωρίζῃ καλῶς πῶς καὶ πόθεν δύναται νὰ ἐπέλθῃ ὁ κίνδυνος οὗτος καὶ διὰ ποίων μέσων δύναται νὰ ἀποτραπῇ.

Α΄. Πῶς δύναται ὁ Χριστιανὸς νὰ ἐκπέσῃ τῆς χάριτος καὶ νὰ ἀπολεσθῇ;

Βεβαίως ἡ ἔκπτωσις αὕτη δὲν ἐπέρχεται αἰφνιδίως καὶ διὰ μιᾶς. Μία στερεὰ οἰκοδομὴ δὲν καταρρέει ἀποτόμως καὶ ἀπροβλέπτως, ὑπὸ ὁμαλὰς περιστάσεις. Καὶ ἡ «νέα κτίσις» ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἶναι οἰκοδόμημα τόσον στερεόν, ἐποικοδομημένον μάλιστα «ἐπὶ τοῦ θεμελίου αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Ἐφεσ. β΄ 20), ὥστε δὲν εἶναι εὔκολον νὰ καταρριφθῇ. Ὅπως ὅμως μία ἀρίστη οἰκοδομὴ δύναται βαθμηδὸν νὰ καταστῇ σαθρὰ καὶ νὰ καταρρεύσῃ, ἐὰν ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ ἀρχίσῃ νὰ ἀφαιρῇ ἐδῶ ἓν ἀγκωνάριον ἢ ἐκεῖ ἕνα θεμέλιον λίθον ἢ ἀλλαχοῦ μίαν δοκόν, ἢ παραμελήσῃ τὴν τακτικὴν ἐπισκευὴν ἢ τὴν προφύλαξιν τῆς οἰκοδομῆς ἀπὸ τῶν καιρικῶν ἢ ἐχθρικῶν προσβολῶν, τοιουτοτρόπως καὶ ἡ πνευματικὴ κατάστασις τοῦ ἀναγεγεννημένου ἀνθρώπου δύναται βαθμηδὸν νὰ ὑποσκαφῇ καὶ νὰ καταστραφῇ εἴτε διὰ τῆς ἀμελείας του εἴτε διὰ τῶν προσβολῶν τοῦ Πονηροῦ, εἰς τὰς ὁποίας οὐδεμία ἢ ἀνεπαρκὴς ἀντιτάσσεται ἄμυνα.

Τὸ προκείμενον ἐδάφιον ἄλλως τε σαφῶς ὑποδηλοῖ μίαν αἰτίαν τῆς πνευματικῆς ἐκπτώσεως: ***Ὅταν ψυχρανθῇ ἡ ἀγάπη.*** Τὸ αὐτό, ὡς εἴδομεν, λέγεται καὶ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἐφέσου: «Τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφῆκας». ***Ποία εἶναι ἡ ἀγάπη αὕτη***; Καὶ διατὶ ἡ ἔλλειψις ἢ ἡ ἐλάττωσις αὐτῆς νὰ θέτῃ ἐν κινδύνῳ τὸ ὅλον πνευματικὸν οἰκοδόμημα τοῦ Χριστιανοῦ;

«Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου. Αὕτη πρώτη ἐντολή. Καὶ δευτέρα ὁμοία αὕτη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Ἐν ταύταις ταῖς δύο ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται».

Ὁ Χριστιανὸς ἐκεῖνος, ὅστις ὀλίγον κατ᾽ ὀλίγον ἀφίνει τὸν κόσμον καὶ τὰ τοῦ κόσμου νὰ ὑπεξαιρέσουν ἓν μέρος τῆς ὡς ἄνω ἀγάπης του πρὸς τὸν Θεόν, θὰ εὑρεθῇ ταχέως εἰς κατάστασιν πνευματικῆς ἐκπτώσεως. Ὁ Χριστιανὸς ἐκεῖνος, ὅστις βαθμηδὸν ἐπιτρέπει εἰς τὸ ***ἐγώ*** του, εἰς τὴν φιλοδοξίαν, τὴν πλεονεξίαν, τὸ συμφέρον νὰ κατακτήσουν τὴν ψυχήν του καὶ νὰ ἐκτοπίσουν ἐκεῖθεν τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον, θὰ εὕρῃ ὅτι ἔχασε τὴν ἐπαφὴν καὶ συνοχήν του μὲ τὸν Χριστόν. Ὁ Χριστιανὸς ἐκεῖνος, ὅστις δὲν ἀνθίσταται δι᾽ ὅλων του τῶν δυνάμεων εἰς τοὺς πειρασμοὺς τοῦ Πονηροῦ, ἀλλ᾽ ὑποχωρεῖ πότε εἰς τὸν ἕνα, πότε εἰς τὸν ἄλλον πειρασμόν, ταχέως θὰ εὑρεθῇ ἐκτὸς τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ξένος καὶ ἀλλότριος τῆς οἰκογενείας Αὐτοῦ.

Ὅτι ὁ κίνδυνος οὗτος τῶν Χριστιανῶν εἶναι πραγματικός, διδάσκει καὶ ἡ καθημερινὴ πεῖρα καὶ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ. Ἀκόμη καὶ εἰς τοὺς Ἀποστολικους χρό-

νους ἔχομεν τοιαῦτα παραδείγματα (Β'. Τιμόθ. α'. 15, β'. 17, δ'. 10), ἀνθρώπων οἵτινες ἠσπάσθησαν τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ἔπειτα ἠγάπησαν πάλιν τὸν κόσμον καὶ ἐγκατέλειψαν τὸν Χριστόν. Καὶ διὰ τοῦτο εἰς πάντα Χριστιανὸν ἀπευθύνεται ἡ προτροπή: «Βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε ὑπάρχῃ εἴς τινα ἐξ ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας, ὥστε νὰ ἀποστατήσῃ ἀπὸ Θεοῦ ζῶντος, ἀλλὰ προτρέπετε ἀλλήλους καθ' ἑκάστην,.... διὰ νὰ μὴ σκληρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν διὰ τῆς ἀπάτης τῆς ἁμαρτίας· διότι μέτοχοι ἐγείναμεν τοῦ Χριστοῦ, ἐὰν ***κρατήσωμεν μέχρι τέλους*** βεβαίαν τὴν ἀρχὴν τῆς πεποιθήσεως» (Ἑβρ. γ'. 12-14). Ταῦτα γράφει ὁ ἀπόστολος οὐχὶ πρὸς ἀμετανοήτους, ἀλλὰ πρὸς ἀναγεγεννημένους ἐν Χριστῷ ἀδελφούς.

Ὁ κίνδυνος λοιπὸν τῆς πνευματικῆς ἐκπτώσεως τοῦ ἀναγεγεννημένου Χριστιανοῦ προέρχεται: α) Ἀπὸ αἴτια ***ἐσωτερικά***, ἤτοι, ἀπὸ τὴν ἰδίαν τοῦ ἀνθρώπου ἁμαρτωλὴν φύσιν καὶ ἀπατηλὴν καρδίαν. β) Ἀπὸ αἴτια ***ἐξωτερικά***, ἤτοι, ἀπὸ τὰς προσβολὰς τοῦ Πονηροῦ, τὰ θέλγητρα τῆς ἁμαρτίας, τοὺς διωγμοὺς τοῦ κόσμου, κλπ.

Β'. Πῶς δυνάμεθα νὰ ἀποφύγωμεν τὸν κίνδυνον τοῦτον;

α) Ἐμμένοντες εἰς τὴν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ***ἀγάπην***. Ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη, ἡ πλήρης καὶ ὁλοκληρωτική, εἶναι τὸ πρώτιστον καὶ ὕψιστον καθῆκον καὶ γνώρισμα τοῦ ἀναγεγεννημένου ἀνθρώπου. Ἡ δὲ ἀγάπη αὕτη προϋποθέτει τὴν ἀπεριόριστον ***πίστιν*** εἰς τὰς ὑποσχέσεις Του καὶ εἰς τὴν ἀγάπην καὶ παντοδυναμίαν Του, καὶ συνεπάγεται τὴν ἀπόλυτον καὶ πρόθυμον ***ὑπακοὴν*** εἰς τὸ θέλημά Του.

β) ***Χρησιμοποιοῦντες πάντα τὰ μέσα,*** ἅτινα μᾶς παρέχει ὁ Θεός, πάντα τὰ πνευματικὰ ὅπλα, κατὰ τῶν πειρασμῶν καὶ προσβολῶν τοῦ Πονηροῦ καὶ τοῦ κόσμου—τὴν προσευχήν, τὸν Θεῖον Λόγον. τὴν μίμησιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὴν κοινωνίαν τῶν ἀδελφῶν, τὰ προνόμια τῆς Ἐκκλησίας.

γ) ***Ἀγρυπνοῦντες*** ἐπὶ τῆς πνευματικῆς ἡμῶν καταστάσεως καὶ κατὰ τῶν ἐπιθέσεων τοῦ Σατανᾶ, καὶ ***ἐξετάζοντες*** ἑαυτοὺς καθ' ἡμέραν. «Ἑαυτοὺς ἐξετάζετε, ἐὰν ἦσθε ἐν τῇ πίστει· ἑαυτοὺς δοκιμάζετε» (Β'. Κορινθ. ιγ'. 5). «Ὁ νομίζων ὅτι ἵσταται, ἂς βλέπῃ μὴ πέσῃ» (Α'. Κορινθ. ι'. 12). «Ἀναζωσθέντες τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας σας, ἐγκρατεύεσθε» (Ματθ. κς'. 41).

δ) ***Ἐπικαλούμενοι*** πάντοτε τὴν Θείαν βοήθειαν καὶ τὸν φωτισμὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅπως ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐνισχύῃ ἡμᾶς κατὰ τῶν πειρασμῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ διδάσκῃ καὶ ὁδηγῇ ἡμᾶς εἰς τὴν πιστὴν καὶ ἱλαρὰν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τελείου θελήματος τοῦ Θεοῦ.

Ἐὰν οὕτω πως πολιτευώμεθα «ἀξίως τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ», ἐὰν περιπατῶμεν «ἀξίως τοῦ Κυρίου, εὐαρεστοῦντες κατὰ πάντα, καρποφοροῦντες εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν καὶ αὐξανόμενοι εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ Θεοῦ», ἂς μὴ φοβώμεθα ὅτι κινδυνεύομεν νὰ ἐκπέσωμεν τῆς χάριτος καὶ σωτηρίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ἂς ἔχωμεν πεποίθησιν ὅτι «Ἐκεῖνος ὅστις ἤρχισεν ἐν ἡμῖν καλὸν ἔργον, θέλει ἐπιτελέσει αὐτὸ μέχρι τῆς ἡμέρας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ».

Ἀμήν. ***Σ.***

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

Η ΣΥΝΕΙΔΗΣΙΣ ΚΑΙ Ο ΕΛΕΓΧΟΣ ΑΥΤΗΣ

«Ὅταν δι' ἐλέγχων παιδεύῃς ἄνθρωπον δι' ἀνομίαν, κατατρώγεις ὡς σκώληξ τὴν ὡραιότητα αὐτοῦ. Τῷ ὄντι ματαιότης πᾶς ἄνθρωπος».
(Ψαλμ. λθ.' 11.)

Συνείδησις ὠνομάσθη ἡ ἐν ἡμῖν φωνὴ τοῦ Θεοῦ. Καὶ φωνὴ τοῦ Θεοῦ εἶναι ὅταν ἡ λέξις συνείδησις σημαίνει τὸν ***κανόνα τῶν ἔργων καὶ λόγων***, τῶν ἐπιτρεπομένων καὶ μή.

Ὅταν ὅμως λαμβάνωμεν μίαν ἄλλην ἔννοιαν τῆς λέξεως, ἐκείνην δηλ. ἥτις ἐκδηλοῦται εἰς ὅ,τι ὀνομάζομεν ***τύψιν συνειδήσεως***, ἐκεῖ δὲν δύναται πλέον νὰ ὀνομασθῇ ἡ ἐν ἡμῖν φωνὴ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ***ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐφ' ἡμᾶς***.

Πῶς εἶναι ὅμως δυνατὸν νὰ ὀνομασθῇ φωνὴ τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ μιᾷ περιπτώσει καὶ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ ἑτέρᾳ; Βεβαίως ἡ στάσις ἡμῶν ἀπέναντι τῆς φωνῆς τοῦ Θεοῦ βαρύνει πολὺ καὶ σημαίνει πολλά, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ.

Ἐὰν δώσωμεν προσοχὴν εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ, ἡ φωνὴ αὕτη θὰ βαίνῃ ὁλονὲν αὐξανομένη ἐν ἡμῖν, ἕως οὗ μεταβληθῇ εἰς διαρκῆ εὐλογίαν δι' ἡμᾶς. Ἐὰν ὅμως ἀδιαφορῶμεν εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ, τότε ὀργὴ Θεοῦ θὰ παρακολουθήσῃ τὴν ζωήν μας ὁλόκληρον ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους.

Τί εἶναι οἱ ἔλεγχοι τῆς συνειδήσεως; Σκώληξ, δι' οὗ κατατρώγεται ἡ ὡραιότης τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη ὡραῖος κατ' εἰκόνα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἰουδαῖος, ὁ ἔχων γραπτὸν καὶ ἁπτὸν τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, τοὐναντίον, διὰ τῆς παραβάσεώς του, ὀργὴ Κυρίου ἐπεκάθησεν ἐπ' αὐτὸν καὶ ὡς αἰώνιος σκώληξ κατατρώγει τὴν ὡραιότητά του.

Οἱ ἐπανειλημμένοι ἔλεγχοι τοῦ Θεοῦ, ὅταν δὲν ἀκούωμεν τὴν φωνήν του, γίνονται σκώληξ διὰ τὰς παρεκτροπάς μας. Δὲν ὑπάρχει δὲ ἄνθρωπος οὕτω διάγων, τοῦ ὁποίου ἡ νεότης νὰ μὴ ἔχῃ παρακμάσῃ, ἢ ἡ ζωή του νὰ μὴ ἔχῃ καταστῇ θάνατος.

Πρέπει νὰ γνωρίζῃς, ἄνθρωπε, ὅτι οὐδεμία πρᾶξίς σου δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀνεύθυνος. Εἶσαι ὂν ἐλεύθερον καὶ ἠθικόν· διὰ τοῦτο εἶσαι ὑπεύθυνος καὶ διὰ τὰς πράξεις σου καὶ διὰ τοὺς λόγους σου καὶ διὰ τὴν ζωήν σου. Μὲ ὅλην σου τὴν ρητορικὴν δεινότητα δὲν δύνασαι νὰ συμβιβάσῃς τὴν δικαιοσύνην μὲ τὴν ἀδικίαν, τὴν εὐσέβειαν μὲ τὴν ἀσέβειαν.

Ἐκεῖ ἔνθα τολμᾷς νὰ δικαιολογήσῃς τὴν συμπεριφοράν σου, διὰ ταύτην ἢ ἐκείνην σου τὴν πρᾶξιν, διέρχεσαι ὄντως διὰ τῆς καμίνου, ἔνθα ἡ ὡραιότης σου κατεκάη ἤδη. Οἱ ἔλεγχοι τῆς συνειδήσεώς σου ἤρχισαν. Τὸ πᾶν διὰ σὲ ἀπώλετο. Δὲν ἔχεις ἀνάγκην ἄλλης τιμωρίας ἢ κολάσεως.

Τὴν κόλασιν τὴν ἔχεις ἐν σεαυτῷ. Ὁ εἰκοστὸς αἰὼν μᾶς ἠλευθέρωσε καὶ μᾶς ἀπήλλαξεν ἀπὸ τὰς βασάνους, τὰ μορμολύκια τοῦ Μεσαιῶνος, ἀλλὰ μᾶς ἐπεφόρτισε

μὲ βαρυτέρας εὐθύνας. Μᾶς ἀπήλλαξεν ἀπὸ τὴν ἐπαχθῆ μορφὴν τῆς κολάσεως ἐκτὸς ἡμῶν, καὶ συνέπτυξε καὶ περιώρισεν αὐτὴν ἐντὸς ἡμῶν.

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι κόλασις ἑαυτοῦ, μᾶλλον δὲ ἡ ἁμαρτία εἶναι ἡ κόλασίς του. Ἔχεις ἁμαρτίαν; Μὴ ζήτει ἄλλην κόλασιν. Ἔχεις τι κατά τινος; Εἶσαι ὑποκριτὴς καὶ ὕπουλος; Ψεύδεσαι εις τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἀγάπης σου πρὸς τὸν πλησίον σου, τὸν ἀδελφόν σου; Πειράζεις διὰ τῶν λόγων σου, διὰ τῆς συμπεριφορᾶς σου τοὺς ἀδελφούς σου; Ἐτελείωσε! θὰ κατασυντριβῇς ὑπὸ τῶν ἰδίων σου αἰσθημάτων.

Ἔχεις ἐντός σου παράδεισον αἰσθημάτων; Ἔσο βέβαιος ὅτι οὔτε ὁ Παράδεισος θὰ ἐκλείψῃ οὔτε ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ θὰ παύσῃ ὁμιλοῦσα ἐν σοί. Ἔχεις εἰρήνην ἐν τῇ καρδίᾳ σου σήμερον, ταύτην τὴν στιγμήν; ἔσο βέβαιος ὅτι δύνασαι νὰ καταστήσῃς ταύτην κτῆμά σου παντοτεινόν.

Ἀφ' ἑτέρου, ἔχεις σκώληκα ἐν σοὶ κατατρώγοντα τὴν ὡραιότητά σου; γνώριζε ὅτι αὐτὸς ὁ σκώληξ θὰ σὲ κατατρώγῃ καὶ εἰς τὸ παρὸν καὶ εἰς τὸ μέλλον. Ὢ! φρικτὴ ἐκείνη ἡ στιγμή, καθ' ἣν θὰ εὑρεθῇς ἀποκλεισμένος τῆς θείας ἀγάπης, καὶ τοὐναντίον, μακαρία ἐκείνη ἡ στιγμὴ κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ φωνὴ τοῦ Ὑψίστου θὰ σοῦ δώσῃ ἀνάπαυσιν συνειδήσεως. Ἀλλὰ ποία ἡ ἀνακούφισίς μας; ***Ἰδοὺ ὁ Χριστός. Πρόσελθε πρὸς Αὐτόν, διὰ νὰ ἀπαλλαχθῇς ἀπὸ πᾶσαν τύψιν συνειδήσεως.***

Νομίζομεν ὅτι αἱ τύψεις συνειδήσεως εἶναι κλῆρος μόνον τῶν ἀμετανοήτων ἁμαρτωλῶν· ἀπατώμεθα εἰς τοῦτο. Ἡ συνείδησις εἶναι ζωηρὰ καὶ εὐαίσθητος, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀπροσεξίας μας ἀμβλύνεται καὶ ἐκ τῆς συσσωρεύσεως πολλῶν ἀνομιῶν καθίσταται ἀναίσθητος.

Ἐὰν μετά τινα ἀμβλύτητα τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ δημιουργῇ ἐν ἡμῖν μετάνοιαν καὶ νέαν ζωήν, ἥτις ὁδηγεῖ ἡμᾶς βῆμα πρὸς βῆμα, ἡ συνείδησις καθίσταται ὀξυτέρα, εὐαισθητοτέρα, ἡ τύψις σφοδροτέρα, ἡ ἀνησυχία μεγαλητέρα. Ὥστε ὁ ἁμαρτωλὸς ἔχει τύψιν συνειδήσεως, ὡς καὶ ὁ ἀναγεννηθείς. Καὶ διὰ τὸν ἕνα καὶ διὰ τὸν ἄλλον ἡ θεραπεία εἶναι ὁ Χριστός.

Μὴ φοβοῦ τὴν τύψιν τῆς συνειδήσεως, ἥτις προώρισται νὰ σὲ ὁδηγήσῃ εἰς πνευματικωτέραν ζωήν. Ὁ Χριστὸς δίδει εἰς σὲ πλειότερον φῶς, σὲ καθιστᾷ δυνατὸν ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ σου, ἰσχυρὸν ἐν τῇ ἀσθενείᾳ σου, ἐπιτυχῆ ἐν τῇ ἀποτυχίᾳ σου.

Πάντα ταῦτα ὅμως σοὶ χορηγοῦνται μόνον ἐὰν πιστεύσῃς εἰς Αὐτόν, ἐὰν δεχθῇς καὶ ὁμολογήσῃς Αὐτόν, διὰ ζωῆς πνευματικῆς. Τότε δὲν θὰ εἴπῃς πλέον, ὅτι σκώληξ κατατρώγει τὴν ὡραιότητά σου, ἀλλ' ὅτι ἐν τῷ Χριστῷ ἀπέκτησες πᾶσαν τὴν ὡραιότητα.

Εὐαγγελία Π. Οἰκονόμου.

ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ

ὑπὸ ΡΙΧΑΡΔΟΥ ΤΡΕΝΤΣ (Richard Trench)

(Κατ' ἐπιτομὴν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)

(συνέχεια)

ΙΖ.'

Ὁ ἐπὶ τῆς θαλάσσης περίπατος.

(Ματθ. ιδ'. 22—33, Μάρκ. ς'. 45—52. Ἰωάν. ς'. 14—21)

Οἱ τρεῖς Εὐαγγελισταί, οἵτινες ἀφηγοῦνται τὸ θαῦμα τοῦτο, τὸ μνημονεύουσιν ἀμέσως μετὰ τὸ θαῦμα τῶν ἄρτων καὶ τῶν ὀψαρίων. Οἱ δύο πρῶτοι μάλιστα λέγουσιν ὅτι ὁ ***Κύριος εὐθὺς ἠνάγκασε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ νὰ ἐμβῶσιν εἰς τὸ πλοῖον καὶ νὰ προϋπάγωσιν εἰς τὸ πέραν, πρὸς Βηθσαϊδᾶν, ἕως οὗ αὐτὸς ἀπολύσῃ τὸν ὄχλον»*** (Μαρκ. ς'. 45). Νύξιν ὡς πρὸς τὸν λόγον τῆς διαταγῆς ταύτης ἔχομεν ἐν Ἰωάνν. ς 15, ὅπου βλέπομεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐγνώριζεν ὅτι οἱ ὄχλοι «***μέλλουσι νὰ ἔλθωσι καὶ νὰ ἁρπάσωσιν αὐτὸν διὰ νὰ ποιήσωσιν αὐτὸν βασιλέα***,» ἀναμφιβόλως δὲ διέκρινεν εἰς τὸ πνεῦμα τῶν μαθητῶν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ συμμετάσχωσι καὶ αὐτοὶ τῆς ἐπικειμένης δόξης τοῦ Διδασκάλου των.

«***Καὶ ἀπολύσας αὐτούς, ὑπῆγεν εἰς τὸ ὄρος ἵνα προσευχηθῇ»***. ἐνῷ οἱ μαθηταί, ὑπακούσαντες εἰς τὸν λόγον Του, διηυθύνοντο πρὸς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην τῆς Τιβεριάδος Θαλάσσης, πρὸς τὴν Βηθσαϊδᾶν, κειμένην οὐχὶ μακρὰν τῆς Καπερναοὺμ (Ἰωάν ς' 17). «***Καὶ εἶχεν ἤδη γίνει σκότος καὶ ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶχεν ἔλθει πρὸς αὐτούς, καὶ ἡ θάλασσα ὑψοῦτο***, ἐπειδὴ ***ἔπνεεν ἄνεμος δυνατός***» (Ἰωάν. ς' 17-18). Τὸ αὐτὸ ἀφηγεῖται ὁ Ματθαῖος: «***Ὅτε ἔγεινεν ἑσπέρα, ἦτο μόνος ἐκεῖ, τὸ δὲ πλοῖον ἦτο ἤδη ἐν τῷ μέσῳ τῆς θαλάσσης, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων, διότι ἦτο ἐναντίος ὁ ἄνεμος· ἐν δὲ τῇ τετάρτῃ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ὑπῆγε πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, περιπατῶν ἐπὶ τὴν θάλασσαν***» (αὐτ. 24—25). Ὁ Ἰωάννης μάλιστα καθορίζει τὸ διανυθὲν διάστημα: «***ἀφοῦ ἐκωπηλάτησαν ὡς εἴκοσι πέντε ἢ τριάκοντα στάδια***» (Ἰωάν. ς'. 19), ἤτοι μόλις τὸ ἥμισυ τοῦ πλοῦ, καθότι τὸ πλᾶτος τῆς Τιβεριάδος θαλάσσης εἶναι 40 ἕως 45 σταδίων.

«***Περὶ τὴν τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτός, ἰδὼν αὐτοὺς βασανιζομένους εἰς τὸ νὰ κωπηλατῶσιν, ἔρχεται πρὸς αὐτούς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἤθελε νὰ παρέλθῃ πρὸ αὐτῶν***» (Μάρκ. ς'. 48). Τὸ χωρίον τοῦτο ἐνέβαλεν εἰς ἀπορίαν πολλούς, ὅπως καὶ ἡ παρέκκλισις τοῦ Διδασκάλου ἀπὸ τοῦ κλυδωνιζομένου πλοίου ἐνέβαλε τότε εἰς ἀπορίαν τοὺς μαθητάς. Διατί ὁ Κύριος—ἐὰν πράγματι ἦτο ὁ Κύριος—ἐνῷ ἤρχετο εἰς βοήθειάν των, νὰ παρέλθῃ, νὰ τοὺς προσπεράσῃ; Τὸ ἑπόμενον ἐδάφιον μᾶς διαφωτίζει περὶ τοῦ λόγου τῆς παραδόξου ταύτης συμπεριφορᾶς: «***ἀνέκραξαν καὶ ἐταράχθησαν νομίσαντες ὅτι ἦτο φάν-***

τασμα.» Καὶ πάραυτα ὁ Κύριος ἐλάλησε πρὸς αὐτοὺς καὶ εἶπε, «***Θαρσεῖτε, ἐγώ εἶμαι, μὴ φοβεῖσθε***» (αὐτόθι 50). Ὁ Κύριος καὶ σήμερον καὶ πάντοτε εἰσακούει τῆς φωνῆς τοῦ ***κράζοντος*** πρὸς Αὐτόν. Αἱ ὑποσχέσεις Αὐτοῦ εἶναι πρὸς τοὺς πλησιάζοντας Αὐτὸν μὲ παράκλησιν. «***Αἰτεῖτε καὶ θέλει σᾶς δοθῇ. Ζητεῖτε καὶ θέλετε εὕρει. Κρούετε καὶ θέλει σᾶς ἀνοιχθῇ.***» Ἡ Ἁγία Γραφὴ εἶναι πλήρης παραδειγμάτων, ἐκ τῶν ὁποίων καταφαίνεται ὅτι διὰ νὰ λάβῃ τις τὴν ποθουμένην εὐλογίαν, πρέπει νὰ ζητήσῃ αὐτὴν ἐνθέρμως ἀπὸ καρδίας καὶ ἐπιμόνως, τρόπῳ τινὶ ἐκβιαστικῶς. Τοιαῦτα παραδείγματα εἶναι τὸ τῆς Συροφοινίσσης γυναικός, τὸ τοῦ Ἀδίκου Κριτοῦ, τοῦ ἀπροθύμου φίλου, τὸ τῆς Μάρθας καὶ Μαρίας ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Λαζάρου καὶ ἄλλα. Παρομοίως δὲ ἀκριβῶς πρὸς τὴν παροῦσαν περίπτωσιν ἐφέρθη ὁ Κύριος τὴν ἑσπέραν μετὰ τὴν ἀνάστασίν Του, ὅτε, συνοδοιπορῶν μετὰ τῶν δύο μαθητῶν πρὸς τὴν Ἐμμαούς, «***προσεποιήθη ὅτι ὑπάγει μακρότερα· καὶ ἐκεῖνοι παρεβίασαν αὐτὸν λέγοντες, Μεῖνον μεθ' ἡμῶν, διότι πλησιάζει ἡ ἑσπέρα καὶ ἔκλινεν ἡ ἡμέρα***» καὶ αὐτὸς εἰσῆλθε καὶ ἐφανερώθη εἰς αὐτοὺς εἰς τὴν κλάσιν τοῦ ἄρτου.

Ἡ πεῖρα των Χριστιανῶν δι' ὅλων τῶν αἰώνων περιλαμβάνει στιγμάς, κατὰ τὰς ὁποίας ἡ καρδία ἀνακράζει ὅπως ὁ Ψαλμωδός: «***Κύριε, ἕως πότε θέλεις κρύπτει τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ;***» καὶ πρὸς τὴν κραυγὴν ταύτην ἔρχεται ἡ παρήγορος ἀπάντησις: «***Θάρσει—ἐγώ εἶμαι—μὴ φοβοῦ!***»

Ὅταν ἠκούσθησαν οἱ ἐνθαρρυντικοὶ οὗτοι λόγοι τοῦ Κυρίου, εὐθὺς μετετράπησαν οἱ φόβοι τῶν μαθητῶν εἰς χαράν, ὁ δὲ Πέτρος, ἀείποτε ὁρμητικὸς καὶ ἐνθουσιώδης, ἀναφωνεῖ: «***Κύριε, ἐὰν ἦσαι Σύ, πρόσταξόν με νὰ ἔλθω πρὸς σὲ ἐπὶ τὰ ὕδατα!***» Τὸ ***ἐὰν*** ἐδῶ ***(εἰ σὺ εἶ)*** ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ ***ἀφοῦ***· δὲν ἐμφαίνει ἀμφιβολίαν. Θέλει νὰ ἀπαλείψῃ διὰ μιᾶς τολμηρᾶς πράξεως τὴν ἐντύπωσιν τῆς προτέρας του δειλίας, πιθανώτερον δὲ ἀκόμη, ὅτι διεκαίετο ὑπὸ τοῦ πόθου τοῦ νὰ ἦναι ὁ πρῶτος νὰ ἐναγκαλισθῇ τοὺς πόδας τοῦ διπλασίως ἤδη ἀγαπητοῦ Κυρίου καὶ Διδασκάλου του. Ἀλλὰ δὲν τολμᾷ νὰ προχωρήσῃ ἄνευ τῆς ρητῆς διαταγῆς Ἐκείνου, ὅστις εἶχε τὴν ἐξουσίαν νὰ δεσμεύῃ τὰ κύματα καὶ νὰ ἐπιτιμᾷ τοὺς ἀνέμους.

Καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος «***Ἐλθέ***». Δὲν λέγει «***Ἐλθὲ πρὸς Με,***» ἀλλ' ἁπλῶς «***Ἐλθέ,***» ἤτοι «***δοκίμασον νὰ ἔλθῃς, ἐὰν ἔχῃς τὴν ἀπαιτουμένην πρὸς τοῦτο πίστιν καὶ πεποίθησιν εἰς τὴν δύναμίν Μου***». Τὴν ἔννοιαν δὲ ταύτην ἐπιβεβαιοῖ τὸ ἑπόμενον ἐδάφιον, διότι, ὡς βλέπομεν, εὐθὺς ὡς ὁ Πέτρος, πτοηθεὶς ἐκ τοῦ σάλου τῆς τρικυμίας, ἀπώλεσε τὸ θάρρος του, ἤρχισε νὰ βυθίζηται, ἐνῷ κατὰ τὰς πρώτας στιγμὰς τῆς ἐξάρσεώς του ἐβάδιζεν ἀσφαλῶς ἐπὶ τῶν κυμάτων. Τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ πάντα ἄνθρωπον, ὅστις, θαρρῶν ἐπὶ τῆς Θείας χάριτος καὶ ἀποβλέπων εἰς τὴν Θείαν ἀντίληψιν εἰς τὰς δεινὰς περιπετείας τῆς ζωῆς, χάνει τὸ πᾶν, ὅταν στραφῇ καὶ πάλιν πρὸς τὰ ὑλικὰ μέσα, δυσπιστῶν πρὸς τὸν Θεόν. Ὁ εἰσχωρήσας εἰς τὸν ὑπερφυσικὸν κόσμον δὲν δύναται νὰ ἐξέλθῃ αὐτοῦ κατὰ βούλησιν καὶ νὰ κατέλθῃ πάλιν εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς ὕλης, χωρὶς νὰ ἀποτύχῃ ἐξ ὁλοκλήρου.

Ἀλλ' ὁ Πέτρος, ἂν καὶ ὀλιγοπιστήσας πρὸς στιγμήν, εὑρίσκετο ἐνώπιον Ἐκείνου, ὅστις δὲν θὰ τὸν ἄφινε νὰ ἀπολεσθῇ. Συνέβη εἰς τὸν Πέτρον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον

ὑπαινίττεται ὁ Ψαλμῳδὸς ὅταν λέγῃ: «**Ὅτε ἔλεγον, Ὁ πούς μου ὠλίσθησεν, τὸ ἔλεός Σου, ὦ Κύριε, μὲ ὑπεβάστασε.**» Ἡ κραυγή του: «**Κύριε, σῶσόν με**» ἀμέσως εἰσακούεται. «**Καὶ εὐθὺς ὁ Ἰησοῦς ἐπίασεν αὐτὸν**» (Ματθ. ιδ'. 31) ἀφοῦ δὲ ἐπανῆλθεν εἰς τὸν μαθητὴν τὸ ἀπολεσθὲν θάρρος, δίδει ὁ Κύριος τὴν ἠπίαν καὶ εὐμενῆ ἐπίπληξιν: «**Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας;**» Δὲν τῷ λέγει: «**Ἄπιστε, διατί ἦλθες;**» ἀλλὰ τὸν ὀνομάζει «**ὀλιγόπιστον**», δεικνύων μὲ τοῦτο ὅτι τὸ σφάλμα τοῦ Πέτρου δὲν ἐνέκειτο εἰς τὸ μέγεθος τοῦ τολμήματος, ἀλλ' εἰς τὴν μὴ ἐπαρκῆ πεποίθησιν ἐπὶ τῆς Δυνάμεως ἐκείνης, ἥτις θὰ τὸν ὑπεστήριζεν εἰς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐπεχείρησεν. Ἠθέλησεν ὁ Κύριος οὐχὶ νὰ ἀναχαιτίσῃ τὰς μελλοντικὰς προπετείας τοῦ Πέτρου, ἀλλὰ νὰ τὸν διδάξῃ ὅτι τὰ πάντα δύναταί τις νὰ πράξῃ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἐνισχυόμενος. Τὰ πάντα εἶναι δυνατὰ εἰς τὸν πιστεύοντα.

Ὁ συμβολισμὸς τοῦ θαύματος τούτου εἶναι καταφανής. Ὁ Πέτρος ἐδῶ ἀπεικονίζει τοὺς πιστοὺς παντὸς αἰῶνος εἰς τὰς στιγμὰς τοῦ φόβου καὶ τῆς ἀδυναμίας των. Ἐφ' ὅσον διατηρεῖται ἰσχυρὰ ἡ πίστις των, εἶναι ἱκανοὶ νὰ ποδοπατήσωσι τοὺς ἀγριωτέρους σάλους τοῦ ἀεὶ σαλευομένου Κόσμου. Εὐθὺς ὅμως ὡς δειλιάσωσι καὶ φοβηθῶσιν, ὅταν ἀντὶ νὰ ἀποβλέπωσιν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, προσηλώσωσι τὸ βλέμμα εἰς τὰ μαινόμενα στοιχεῖα τοῦ ἁμαρτωλοῦ κόσμου, τότε ὑπερισχύουσι ταῦτα καὶ ἐκεῖνοι βυθίζονται καὶ καθ' ὁλοκληρίαν θὰ κατεποντίζοντο καὶ θὰ ἐχάνοντο, ἐὰν πάλιν ἡ ἰσχυρὰ τοῦ Κυρίου χεὶρ δὲν ἐξηπλοῦτο εἰς τὸ ἄκουσμα τῆς ἀπέλπιδος κραυγῆς των, καὶ τοὺς ἔσωζεν.

Εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην ς'. 21 ἀναγινώσκομεν: «**Καὶ παρευθὺς τὸ πλοῖον ἔφθασεν εἰς τὴν γῆν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπήγαινον.**» Οὔτε ὁ Ματθαῖος οὔτε ὁ Μάρκος ἀναφέρουν τὴν ταχεῖαν καὶ αἰφνιδίαν ταύτην προσέγγισιν τοῦ πλοίου εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον, ἀλλὰ μόνον ὅτι «**ἔπαυσεν ὁ ἄνεμος**» εὐθὺς ὡς εἰσῆλθεν ὁ Κύριος ἐν τῷ πλοίῳ. Ὁ δὲ Μάρκος ἐπιλέγει, «**οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτὸν λέγοντες, Ἀληθῶς Υἱὸς Θεοῦ εἶσαι**» (παράβ. Ἰωάν. α'. 49 περὶ τοῦ ὁποίου ἐγράφη «**Ὁ περιπατῶν ἐπὶ θαλάσσης ὡς ἐπὶ ἐδάφους**», καὶ Ψαλμ. οζ'. 19—Ἀββακοὺμ γ'. 15, Ἰὼβ θ'. 8).

Οἱ «Καθαροί», αἵρεσίς τις τῶν Γνωστικῶν τοῦ Μεσαίωνος, ἐβασίζοντο ἐπὶ τοῦ θαύματος τούτου, ὅπως ὑποστηρίξωσι τὸ δόγμα των περὶ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ὅτι δηλαδὴ ἦτο σῶμα ἐπουράνιον καὶ οὐχὶ ἀνθρώπινον, καὶ ἐπομένως μὴ ὑποκείμενον εἰς τοὺς νόμους τῆς βαρύτητος. Ὁ Χριστός, ἔλεγον, περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα, διότι τὸ σῶμά του δὲν ἠδύνατο νὰ βυθισθῇ — ἐξήγησις μηχανικὴ καὶ ὅλως ὑλιστική, ἥτις δὲν εὑρίσκει ἐπιβεβαίωσιν οὐδαμοῦ τῆς ὅλης ἐπιγείου ζωῆς καὶ συμπεριφορᾶς τοῦ Κυρίου.

Ἡ **θέλησις** τοῦ Χριστοῦ, ἀνωτέρα τῆς ὕλης, ἦτο ἡ δύναμις, ἥτις τὸν ἔφερεν ἀσφαλῶς καὶ θριαμβευτικῶς ἐπὶ τῶν ὑδάτων καὶ ἥτις, ἐπεκτεινομένη εἰς τὸν Πέτρον διὰ τοῦ μυστηριώδους ὀχετοῦ τῆς **πίστεως,** ἠδυνήθη νὰ ἐπιφέρῃ τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα.

Ὡς ἤδη ἐπανειλημμένως ἐλέχθη, τὸ **θαῦμα**, κατὰ τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ ἔννοιαν, δὲν συνίσταται εἰς τὴν **παράβασιν οὔτε εἰς τὴν διακοπὴν τῶν φυσικῶν νόμων**, ἀλλ' εἰς τὴν **παρέμβασιν ἀνωτέρου νόμου** ἐκ τῆς πνευματικῆς σφαίρας, περὶ τῆς

όποίας ήμεῖς οἱ γηγενεῖς καὶ εἰς τὴν ὕλην προσηλωμένοι δὲν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν σαφῆ ἀντίληψιν, πιστεύομεν ὅμως ὅτι θέλει ποτὲ ἐπανακτήσει καὶ πάλιν τὴν ὑπεροχὴν αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ὑλικοῦ κόσμου, ὅτε καὶ ἡ θέλησις τοῦ ἀνθρώπου θὰ ἦναι ἐν ἀπολύτῳ ἁρμονίᾳ πρὸς τὸ Θεῖον θέλημα.

Ἓν κοινὸν παράδειγμα τῆς δυνάμεως τῆς θελήσεως ἐπὶ τοῦ νόμου τῆς βαρύτητος εἶναι ἡ διαφορὰ τοῦ βάρους τοῦ σώματος κατὰ τὸν ὕπνον καὶ ἐν τῇ ἐγρηγόρσει. Κάθε μήτηρ ἢ τροφὸς δύναται νὰ μαρτυρήσῃ ὅτι τὸ κοιμώμενον ἐπὶ τῆς ἀγκάλης της βρέφος εἶναι βαρύτερον ἢ ὅταν εἶναι ἔξυπνον. Τὸ δὲ βάρος τοῦ νεκροῦ σώματος εἶναι παροιμιῶδες. Ἐκ τούτου συμπεραίνομεν ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη συναίσθησις, ὡς κέντρον, ἀντιτάσσει ἀντίστασιν, πρὸς τὸν νόμον τῆς βαρύτητος καὶ τῆς ἕλξεως ἀρκούντως αἰσθητήν, ἂν καὶ ὄχι ἱκανὴν νὰ ὑπερνικήσῃ ταύτην.

ΟΙ ΠΕΙΡΑΣΜΟΙ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

ΠΕΙΡΑΣΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

«. . . Καὶ δὲν ἔφαγεν οὐδὲν τὰς ἡμέρας ἐκείνας· ἀφοῦ δὲ αὗται ἐτελείωσαν, ὕστερον ἐπείνασε. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Διάβολος· Ἐὰν ἦσαι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ πρὸς τὸν λίθον τοῦτον νὰ γείνῃ ἄρτος. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν, λέγων· Εἶναι γεγραμμένον, «ὅτι μὲ ἄρτον μόνον δὲν θέλει ζήσει ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ μὲ πάντα λόγον Θεοῦ».

Λουκᾶ δ'. 2—4.

Ἡ ὁδὸς τοῦ πειρασμοῦ, διὰ τῆς ὁποίας ὁ Διάβολος ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως ἐπιζητεῖ νὰ ὁδηγήσῃ τὸ κορυφαῖον πλάσμα τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ἀποστασίαν καὶ τὴν καταστροφήν, ὑπέδειξεν εἰς τοῦτον τὴν ἐκμετάλλευσιν ὅλων τῶν περιπετειῶν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν χρησιμοποίησιν αὐτῶν ὡς ὅπλων κατὰ τῆς πνευματικῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ. Πλοῦτος καὶ πτωχεία, δόξα καὶ ἀσημότης, χαρὰ καὶ πένθος, ἄνεσις καὶ κίνδυνος, χορτασμὸς καὶ πεῖνα, γνῶσις καὶ ἄγνοια, πᾶσαι ἐν γένει αἱ περιστάσεις τοῦ ἀνθρώπου λαμβάνονται ὑπὸ τοῦ Διαβόλου ὡς μέσα πρόχειρα ἵνα στηρίξῃ ἐπ' αὐτῶν τὰς καταχθονίους ἐνεργείας του. Αἱ συμφοραὶ τοῦ Ἰὼβ ἐχρησιμοποιήθησαν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ ὡς μέσον πειρασμοῦ κατὰ τοῦ ἀμέμπτου ἐκείνου πατριάρχου. Ἀλλὰ καὶ ὁ πλοῦτος καὶ ἡ εὐμάρεια τοῦ πλουσίου νομικοῦ, ζητοῦντος τὴν ὁδὸν τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἐπίσης ἀπετέλεσαν τὸν πειρασμὸν καὶ τὴν δι' αὐτοῦ καταστροφὴν τούτου. Ὁ πειρασμὸς τῆς κοσμικῆς δόξης ἐτύφλωσε τὸν ἡγεμόνα Φήλικα καὶ τὸν ἔκαμε νὰ ἀπορρίψῃ τὴν σωτηρίαν, καὶ ὁ πειρασμὸς τῆς ἀγάπης τοῦ «αἰῶνος τούτου» ὡδήγησε τὸν Δημᾶν εἰς τὴν ἐγκατάλειψιν τοῦ Χριστοῦ.

Εἰς τὸν πρῶτον πειρασμόν, εἰς τὸν ὁποῖον ὑπεβλήθη ὁ Ἰησοῦς Χριστός, βλέπομεν ὁμοίως τὴν αὐτὴν τακτικὴν ἀκολουθουμένην ὑπὸ τοῦ Διαβόλου καὶ τὴν ἐκμετάλλευσιν μιᾶς βιωτικῆς περιστάσεως. Ὁ Διάβολος δὲν πειράζει τόσον διὰ τοῦ παρελθόντος ἢ διὰ τοῦ μέλλοντος, ὅσον διὰ τοῦ παρόντος, τοῦ ὁποίου ἡ πραγματικότης

εἶναι ἀπολύτως αἰσθητή. Καὶ τὸ παρὸν διὰ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἦτο ἐξόχως αἰσθητόν, κατάλληλον διὰ νὰ δώσῃ ἀφορμὴν πειρασμοῦ εἰς τὸν Διάβολον. Ἡ πεῖνα — ἡ ἰσχυροτέρα ἀνάγκη καὶ ὁ ὑποβολεὺς τῶν ἀπελπιστικωτέρων σκέψεων καὶ πράξεων — ἦτο τὸ παρόν, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὗρεν ὁ Διάβολος τοῦ Ἰησοῦν ὑποφέροντα!

Ἀλλ᾿ ἂς ἐξετάσωμεν μεθοδικώτερον :

1. *Τὴν βάσιν τοῦ πρώτου πειρασμοῦ.*

Βάσις, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὁ Διάβολος, ὡς ἐπ᾿ χορδῆς τόξου, ἐστήριξε τὸ πεπυρωμένον βέλος τοῦ πειρασμοῦ κατὰ τοῦ Χριστοῦ, ὑπῆρξε μία δυσάρεστος περιπέτεια —ἡ πεῖνα. Ἀλλὰ καὶ γενικώτερον δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν τὴν βάσιν ταύτην ὡς ***βάσιν τῆς ἀνάγκης.*** *Ἡ συχνοτέρα μορφὴ τῶν ἀνθρωπίνων περιπετειῶν εἶναι ἡ* ***τῆς ἀνάγκης,*** *τῶν* ***ἐλλείψεων*** *καὶ* ***στερήσεων.*** *Ὑπὲρ πάντας ὅμως τοὺς ἀνθρώπους ἐγνώρισε τὴν ἀνάγκην καὶ τὴν στέρησιν ὁ Ἄνθρωπος ἐκεῖνος, περὶ τοῦ ὁποίου ἐπροφητεύθη ὅτι θὰ ἦτο «ἄνθρωπος θλίψεων καὶ δόκιμος ἀσθενείας» (Ἡσα. νγ´ 3) καὶ ὅστις ἐμαρτύρησε περὶ ἑαυτοῦ λέγων «Αἱ ἀλώπεκες ἔχουσι φωλεὰς καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατοικίας, ὁ δὲ υἱός του ἀνθρώπου δὲν ἔχει ποῦ νὰ κλίνῃ τὴν κεφαλὴν» (Λουκ. θ´ 58). Ἡ ἀνάγκη ἐκυριάρχει εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐπὶ ταύτης ἐβάσισε τὸν πρῶτον κατ᾿ Αὐτοῦ πειρασμὸν ὁ Διάβολος. Ἡ ἀνάγκη αὕτη ἦτο ὑλικῆς φύσεως.*

Ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ βλέπομεν τὸν αὐτὸν πειρασμὸν ἐπαναλαμβανόμενον ὑπὸ τοῦ Διαβόλου, ὃν ὑπέστησαν καὶ οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι. Ἡ βάσις ἦτο ἡ αὐτὴ—ἡ ὑλικὴ ἀνάγκη, ἡ ἱκανοποίησις, διὰ μὲν τὴν Εὔαν μιᾶς σαρκικῆς ἐπιθυμίας, διὰ δὲ τὸν Χριστὸν μιᾶς σαρκικῆς ἀνάγκης. Ἡ ὁδὸς τοῦ Διαβόλου εἶναι πάντοτε ἡ αὐτή, καὶ ἀρχίζει τὰς ἐπιθέσεις του κατὰ τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῶν σωματικῶν ἀναγκῶν ἢ τῶν σαρκικῶν ἀπολαύσεων. Ἰδοὺ τὸ πλέον εὔθικτον σημεῖον ἀλλὰ καὶ τὸ πάντοτε πρόχειρον τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως. Ἐὰν ὁ Διάβολος δὲν εὑρίσκῃ παρ᾿ ἡμῖν ἀνάγκην τινὰ σωματικὴν — πρᾶγμα ἄλλως τε πολὺ σπάνιον — δύναται νὰ εὕρῃ σωματικόν τινα πόθον, δύναται καὶ ὑπὸ νόμιμον ἀκόμη ὄψιν νὰ διεγείρῃ ὑλικήν τινα ἐπιθυμίαν, διὰ νὰ χρησιμοποιήσῃ ταύτην ὡς βάσιν διὰ τὰς παγῖδάς του.

Ἐνταῦθα μᾶς ἐνδιαφέρει ἰδιαιτέρως ἡ ἐκμετάλλευσις τῆς σωματικῆς ἀνάγκης, οἵα ἐγένετο ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἐξετάζοντες τὴν βάσιν τοῦ πειρασμοῦ ὑπὸ τὴν ὄψιν ταύτην ἀναγνωρίζομεν μεγίστην ὁμοιότητα τοῦ πειρασμοῦ τούτου πρὸς ἐκείνους, τοὺς ὁποίους ἡμεῖς ἀντιμετωπίζομεν καθημερινῶς. Ποσάκις πράγματι εἰς τὴν ζωὴν ἡμῶν ὡς τέκνων Θεοῦ δὲν ἔρχεται ὁ Διάβολος, μελετᾷ τὰς περιστάσεις μας, διακρίνει τὰς ἀνάγκας μας καὶ ἐκτοξεύει ἀναλόγως τὰ βέλη του κατὰ τῆς πνευματικῆς ἡμῶν ὑποστάσεως! Οὐδεὶς ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς ζωῆς ὑπάρχει ἄνευ ἀναγκῶν σωματικῶν καὶ ὑλικῶν. Πολλάκις αἱ ἀνάγκαι εἶναι ἀπολύτως νόμιμοι. Ἐν τούτοις δὲν παύουσι νὰ ἦναι καὶ κατάλληλος βάσις, διὰ νὰ στηρίξῃ ἐπ᾿ αὐτῶν ὁ Διάβολος ἕνα πειρασμόν.

Πάσχοντες ἢ θλιβόμενοι, πεινῶντες ἢ ὑποφέροντες, ἂς μὴ λησμονήσωμεν ὅτι ὁ Διάβολος ἐργάζεται καὶ μηχανεύεται πολλά. Αἱ περιστάσεις πολλάκις τὸν ἐνδιαφέρουν περισσότερον ἀπὸ ἡμᾶς αὐτούς. Ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ ὑποστῶμεν τὴν

προσβολήν, βασιζομένην ἐπὶ τῶν περιστάσεών μας, καὶ διὰ τοῦτο ἂς ἀγρυπνῶμεν. Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι πολύτιμος κλεὶς διὰ τὰς θλίψεις τῆς ζωῆς καὶ διὰ τὰς ὀδυνηρὰς περιστάσεις. Ἰδιαιτέρως ὁ ογ'. Ψαλμὸς μᾶς ἐξηγεῖ πλήρως τὸ μυστήριον τῶν θλίψεων διὰ τοὺς πιστοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Χριστοῦ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς ἀπολαύσεις τῶν κοσμικῶν ἀνθρώπων. Τὸ παράδειγμα τοῦ Χριστοῦ ἂς καταστῇ ἡ διαρκὴς ἡμῶν μελέτη καὶ ἂς μὴ λησμονῶμεν ὅτι εἰς τὴν ἀνάγκην, τὴν ἀσθένειαν, τὴν θλῖψιν καὶ τὴν στέρησιν, ὀφείλομεν μᾶλλον νὰ διαβλέπωμεν τὴν χεῖρα τοῦ Θεοῦ, ἐπιζητοῦσαν νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ πρὸς τὰ ἄνω, παρὰ νὰ προσέχωμεν καὶ νὰ δίδωμεν τόπον εἰς τὸν Διάβολον, ἐπιζητοῦντα νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὰς περιστάσεις μας ταύτας διὰ ψυχοφθόρον πειρασμόν.

2. Ἐν τῷ ὑπὸ μελέτην πειρασμῷ διακρίνομεν τὸν ***τρόπον, καθ' ὃν οὗτος ὑπεβλήθη καὶ τὸν σκοπὸν πρὸς ὃν ἀπέβλεπε.***

Ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ὑποβολῆς τοῦ πειρασμοῦ ἀναγνωρίζομεν τὸν «ἀρχαῖον ὄφιν» μὲ ὅλην τὴν ἔντεχνον σοφιστείαν του. Εἰς τὴν ψυχὴν τῆς Εὔας ἐπεκράτει ἀπόλυτος πίστις εἰς τὴν διακήρυξιν τοῦ Θεοῦ, περὶ τοῦ τί θὰ συνέβαινεν ἐὰν ἤθελον φάγει ἐκ τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ. Τὴν πίστιν ταύτην ὁ Διάβολος προσπαθεῖ νὰ μεταβάλῃ εἰς ***ἀμφιβολίαν*** *διὰ τῆς ἐρωτήσεως, «Τῷ ὄντι εἶπεν ὁ Θεός, Μὴ φάγητε ἀπὸ παντὸς δένδρου τοῦ παραδείσου;» Ἡ ἐρώτησις αὕτη ἐζήτει νὰ ἐμφυσήσῃ τὴν πρώτην ἀμφιβολίαν εἰς τὴν πιστεύουσαν ψυχὴν τῆς Εὔας, ἥτις κατόπιν ὡδήγησεν αὐτὴν εἰς τὴν ἀπιστίαν καὶ ἀποστασίαν. Ὁ Διάβολος διέψευσε τὴν διακήρυξιν τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ σκοπούμενον ἀποτέλεσμα. Διατί νὰ μὴ κάμῃ τὸ αὐτὸ καὶ διὰ τὸν Χριστὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ; Μήπως πρὸ ὀλίγων ἑβδομάδων δὲν ἠκούσθη εἰς τὴν ὄχθην τοῦ Ἰορδάνου ἡ θαυμαστὴ διακήρυξις, «Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ηὐδόκησα»; Τὴν μαρτυρίαν ταύτην εὑρίσκει κατάλληλον εὐκαιρίαν ὁ Διάβολος, ὅπως διαψεύσῃ, ἐκμεταλλευόμενος τὴν πεῖναν τοῦ Ἰησοῦ. «Ἐὰν ἦσαι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ πρὸς τὸν λίθον τοῦτον νὰ γείνῃ ἄρτος.» Πόσον ἐπίκαιρος ὁ πειρασμὸς οὗτος! Ἐνῷ ἦτο Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἐν τούτοις ἐλιμοκτόνει εἰς τὴν ἔρημον! Ἐνώπιον τοιαύτης καταστάσεως ἔπρεπε νὰ ἀμφιβάλῃ ὁ Χριστὸς περὶ τῆς θείας καταγωγῆς του. Αὐτὴ ἦτο ἡ σκέψις τοῦ Διαβόλου καὶ διὰ τῆς ἀμφιβολίας ἐπεζήτει νὰ δημιουργήσῃ τὴν ἐντελῆ ἀπιστίαν ἐκ μέρους τοῦ Χριστοῦ. Ὁ πρῶτος πειρασμὸς, εἰς ὃν ὑπεβλήθη ὁ ἐνανθρωπήσας Λόγος τοῦ Θεοῦ, ἦτο τὸ «Ἐὰν ἦσαι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ.» Ἀλλὰ καὶ ὁ ἔσχατος συνίστατο εἰς τὴν αὐτὴν ὑποβολὴν τῆς ἀμφιβολίας: «Ἂν ἦσαι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, κατάβα ἀπὸ τοῦ σταυροῦ!» (Ματθ, κζ' 40.) Ὁ Διάβολος ἐγνώριζε τὴν ἀλήθειαν ὅτι «Διὰ τοῦτο ἐφανερώθη ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ καταστρέψῃ τὰ ἔργα τοῦ Διαβόλου» (Α'. Ἰωάν. γ' 8), καὶ ἐν τῇ ἐπιγνώσει τῆς ἀληθείας ταύτης ἐπεδίωκεν, ἀπ' ἀρχῆς τῆς δημοσίας διακονίας τοῦ Χριστοῦ μέχρις οὗ ἐξέπνευσεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, νὰ θέσῃ ἐν ἀμφιβολίᾳ τὴν υἱικὴν σχέσιν τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Θεόν.*

Ἐὰν καὶ πρὸς στιγμὴν ἀκόμη ὁ Χριστὸς ἀμφέβαλλε, τότε ὁ Διάβολος ἐνίκα, ἐκέρδιζε τὸν ἀγῶνα καὶ ἠχμαλώτιζε καὶ αὐτὸν ἀκόμη τὸν Υἱόν τοῦ Θεοῦ.

Ὁ αὐτὸς πειρασμὸς ἐξακολουθεῖ ἐπαναλαμβανόμενος μέχρι σήμερον. Ἐὰν ἀντικαταστήσωμεν τὴν λέξιν «Υἱός» διὰ τῆς λέξεως «τέκνον», τότε πόσον συνήθης

καὶ γνωστὴ καθίσταται εἰς τὰ ὦτά μας ἡ φωνή: «Ἐὰν ἦσαι τέκνον τοῦ Θεοῦ εἰπὲ . . . . κάμε . , . . διατί . . . . .» καὶ τόσα ἄλλα ἐρωτήματα, δι᾿ ὧν ἐπιζητεῖ ὁ Σατανᾶς νὰ ρίψῃ εἰς τὴν ψυχὴν ἡμῶν τὸ σπέρμα τῆς ἀμφιβολίας διὰ νὰ φυτρώσῃ ἐξ αὐτοῦ τὸ δένδρον τῆς ἀπιστίας καὶ ἀποστασίας κατὰ τοῦ Θεοῦ! Ποσάκις εἰς τὰς δυσκόλους στιγμὰς τῆς ζωῆς μας, ἐν ἀσθενείᾳ, ἐν διωγμῷ, ἐν κινδύνῳ, ἐν ἀνάγκῃ, ἐν στερήσει, ἐν θανάτῳ, δὲν ἔρχεται ὁ Πειραστὴς νὰ μᾶς ψιθυρίσῃ τὴν ὀλεθρίαν ὑποβολὴν τῆς ἀμφιβολίας! Ἐν τούτοις δὲν θὰ δώσωμεν προσοχὴν εἰς τοιούτους ψιθυρισμοὺς δὲν θὰ θέσωμεν ἐν ἀμφιβολίᾳ τὴν παρὰ τῷ Θεῷ θέσιν μας καὶ τὰς παρ᾿ Αὐτοῦ ὑποσχέσεις. Εἶναι πιστὸς ὁ ὑποσχεθείς, ὅστις καὶ θέλει ἐκτελέσει ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δὲν ἀντιλαμβανόμεθα τώρα, θὰ διδαχθῶμεν ὅμως πλησίον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ. Ἡ πίστις δύναται τώρα νὰ δώσῃ τὴν λύσιν καὶ ἡ ἡμέρα τοῦ Χριστοῦ θὰ τὴν φωτίσῃ. Δὲν θὰ συζητήσωμεν τὰς προτάσεις τοῦ Διαβόλου, ὅπως δὲν τὰς συνεζήσεν ὁ Ἀρχηγός, τὸν ὁποῖον ἀκολουθοῦμεν. Δὲν θὰ κλονισθῶμεν πρὸ τῆς σοφιστικῆς ἀληθοφανείας τῶν σατανικῶν παρατηρήσεων, ὅπως δὲν ἐκλονίσθη ὁ «πρωτότοκος πάσης κτίσεως» τῆς νέας δημιουργίας, τοῦ ὁποίου ἀποτελοῦμεν μέλη. Θὰ ἀκολουθήσωμεν τὸν Χριστὸν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ὑποταγῆς, τῆς πίστεως καὶ τοῦ ἀπολύτου σεβασμοῦ πρὸς ὅ,τι ὁ Θεὸς διεκήρυξε. Καθὼς ἐν τῇ ζωῇ τοῦ Χριστοῦ ὑπῆρχε σκοπὸς ἀνώτερος χορτασμοῦ, τοιουτοτρόπως καὶ ἐν τῇ ζωῇ ἡμῶν ὑπάρχει σκοπὸς ἀνώτερος τῆς ὑγείας, τοῦ πλούτου, τῶν ἀγαθῶν, τῆς εὐημερίας, τῆς εὐτυχίας, τῶν ἀπολαύσεων, ἐὰν συμβῇ ὥστε ἐπὶ τῆς ἐλλείψεως τούτων νὰ στηρίξῃ ὁ Διάβολος τὸν πειρασμόν του.

*3. Ἂς μελετήσωμεν ἤδη **τὴν στάσιν τοῦ Χριστοῦ**. Οἱ πρωτόπλαστοι, μὲ τὴν πρώτην ἐπίθεσιν τοῦ Διαβόλου, ἠπίστησαν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν λόγον Αὐτοῦ καὶ παρέσυραν τὴν ὑπ᾿ αὐτοὺς δημιουργίαν εἰς τὴν «δουλείαν τῆς φθορᾶς.» Ὁ Χριστὸς ἀδιαφορῶν διὰ τὴν ἀπεγνωσμένην τοῦ Διαβόλου ἔφοδον καὶ ἀποβλέπων εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅπως σώσῃ τὴν πεπτωκυῖαν ἀνθρωπότητα, ἀποκρούει τὸν πειρασμὸν ἀπαθῶς καὶ προχωρεῖ εἰς τὸ βαρὺ καὶ μέγα ἔργον τῆς ἀπολυτρώσεως. Ἐμμένει εἰς τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἡ πίστις δίδει διέξοδον εἰς πᾶσαν ἀμφιβολίαν. Ὅπως ὁ Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν εἰς τὸν Θεὸν «συλλογισθεὶς ὅτι ὁ Θεὸς δύναται καὶ ἐκ νεκρῶν νὰ ἀνεγείρῃ» (Ἑβρ. κα΄ 19) ὅτε προσεκλήθη νὰ θυσιάσῃ τὸν μονογενῆ του Υἱόν. Οὕτω καὶ ὁ Χριστός, διὰ τῆς αὐτῆς κλειδὸς τῆς πίστεως, ἀπαντᾷ εἰς τὴν ὕπουλον εἰσήγησιν τοῦ Διαβόλου: «Μὲ ἄρτον μόνον δὲν θέλει ζήσει ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ μὲ πάντα λόγον Θεοῦ.» Ἠδύνατο ἐν τῇ παντοδυναμίᾳ Του νὰ μεταβάλῃ τὸν πρὸ Αὐτοῦ λίθον εἰς ἄρτον καὶ οὕτω νὰ κορέσῃ τὴν πεῖνάν Του. Αὐτὸς ὁ ἴδιος βραδύτερον κατώρθωσε νὰ θρέψῃ μὲ πέντε ἄρτους πεντακισχιλίους ἀνθρώπους. Ἐκ τῶν ὑστέρων ἀπεδείχθη ἡ παντοδυναμία Του. Ὁ Χριστὸς ὅμως δὲν ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, κατὰ τὴν μαρτυρίαν Του, διὰ νὰ κάμῃ τὸ ἰδικόν Του θέλημα καὶ νὰ πληρώσῃ τὰς ἰδικάς Του ἐπιθυμίας, ἀλλ᾿ ἦλθε διὰ νὰ κάμῃ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντος Αὐτὸν Πατρός. (Ἰωάν. ε΄ 30, ς΄ 38). Ἀληθῶς ἐπεῖνα καὶ ἡ πεῖνα ἦτο ὀδυνηρά· ἐν τούτοις εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Χριστοῦ δὲν ἦτο ὁ πρώτιστος σκοπὸς ἡ ἐκπλήρωσις τῆς σωματικῆς ἀνάγκης ἀλλ᾿ ἓν ὑψηλότερον καθῆκον: «Τὸ ἐμὸν φαγητὸν εἶναι νὰ πράττω τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, καὶ νὰ τελειώσω τὸ ἔργον αὐτοῦ» (Ἰωάν. δ΄ 34).*

Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ὁ Χριστὸς οὐδεμίαν προσοχὴν ἔδωκε εἰς τὸν ἔντεχνον πειρασμὸν τοῦ Διαβόλου. Ἐὰν ἐπεζήτει τὴν σωματικὴν του ἱκανοποίησιν, θὰ ἀπεμακρύνετο ἀπὸ τῆς τροχιᾶς τοῦ ὑψηλοῦ προορισμοῦ Του. Καὶ τότε ἀλλοίμονον! Ποῖος δύναται νὰ φαντασθῇ τὰς συνεπείας μιᾶς τοιαύτης ἀπομακρύνσεως; Ὁ Χριστὸς εἰς τὰς Γραφὰς εὑρίσκει τὴν λύσιν τῆς καταστάσεως, ὑπὸ τὴν ὁποίαν εὑρίσκεται· προτάσσει τὰ ὅσα ὁ Θεὸς διεκήρυξε καὶ κατασυντρίβει τὸ ἐπειχείρημα τοῦ Διαβόλου διὰ τοῦ: «Εἶναι γεγραμμένον», καὶ προχωρεῖ ἀκλόνητος πρὸς τὸν μέγαν σκοπὸν τῆς ζωῆς Του!

Ὁποῖον πολύτιμον καὶ ἔξοχον παράδειγμα δι' ἡμᾶς, ὅσοι ὁμολογοῦμεν τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ! Ἡ στάσις Αὐτοῦ μᾶς ὁδηγεῖ πῶς νὰ πολιτευώμεθα ἐνώπιον τῶν πειρασμῶν καὶ τῶν ζοφερῶν ἡμρεῶν τῆς ζωῆς ἡμῶν. Ἐὰν ἤμεθα ὄντως ὀπαδοὶ τοῦ Χριστοῦ, ἂς ἔχωμεν Αὐτὸν ὡς τὸ πρότυπον τῆς μιμήσεώς μας. Ἐκεῖνος ἐβάδισε πρὸς τὰ ἐμπρός. Δὲν τὸν ἠμπόδισαν αἱ ἐφήμεροι περιστάσεις τῆς ζωῆς Του ὥστε νὰ ἀνακόψῃ τὸν δρόμον πρὸς τὸ ὑψηλὸν καθῆκόν Του. Τοιουτοτρόπως ἂς μὴ ἀνακόψωμεν καὶ ἡμεῖς τὴν ὁδοιπορίαν μας πρὸς τὰ ἄνω καὶ πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ Χριστιανικοῦ καθήκοντος, ὅταν εὑρεθῶμεν πρὸ τῶν πειρασμῶν τῶν ἀντιξόων περιστάσεων τῆς ζωῆς ἡμῶν. Ἀντὶ νὰ νικηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Διαβόλου, ὑποχωροῦντες πρὸ τοῦ πειρασμοῦ, τοὐναντίον ἂς δοξάσωμεν τὸν Θεόν, ἂς ἀντλήσωμεν τὴν εὐλογίαν ἐκ τῆς ὑπομονῆς καὶ καρτερίας, ὁσάκις πειραζώμεθα, καὶ ἂς νικήσωμεν καὶ ἂς καταισχύνωμεν τὸν Διάβολον χρησιμοποιοῦντες τὸ ἀήττητον ὅπλον: «Εἶναι γεγραμμένον!»

Γ. Ε. Π.

ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΥ Ε. ΓΛΑΔΣΤΩΝΟΣ

«Ο ΑΠΟΡΘΗΤΟΣ ΒΡΑΧΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ»

Ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ Δ' Κεφαλαίου

(συνέχεια)

Οἱ Ψαλμοί.

2. *Ἀρχαιότης αὐτῶν.*

Ῥίψωμεν ἤδη σύντομον βλέμμα ἐπὶ τοῦ περιεχομένου τῶν Ψαλμῶν, τὸ ὁποῖον εἶναι τοιοῦτον, ὥστε νὰ ἑλκύσῃ τὸν θαυμασμόν μας καὶ νὰ καταστήσῃ περιττὴν τὴν ἔκπληξιν ὅτι οἱ Ψαλμοὶ κατέλαβον θέσιν μοναδικὴν ἔν τε τῇ ἀπὸ κοινοῦ καὶ τῇ ἰδιωτικῇ λατρείᾳ, ὁμοίαν τῇ ὁποίᾳ οὐδεμίαν ἄλλην παρουσιάζει ἡ πεῖρα ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος. . .

Ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν θεοτήτων ὑπὸ τὸ σύστημα, ὅπερ καλοῦμεν Πολυθεΐαν, ἔτεινε νὰ δημιουργήσῃ πανταχοῦ τοὺς λεγομένους ἐθνικοὺς θεούς. Οὗτοι ἐννοοῦνται ὡς ἐνεργοῦντες ἐντὸς τῆς σφαίρας ἰδιαιτέρας τινὸς φυλῆς ἢ χώρας, ὑπό-

κεινται δὲ εἰς τὸν ἀνταγωνισμὸν ἄλλων θεοτήτων, ὁπόταν ἕνεκα ἐποικισμοῦ ἢ κατακτήσεως αἱ σφαῖραι αὐτῶν ἐπηλλάσσοντο. Δὲν ἀπαιτοῦσι δὲ τὴν λατρείαν ἄλλων φυλῶν οὔτε δεικνύουσι φροντίδα ἢ ἀναλαμβάνουσιν οὕτως εἰπεῖν εὐθύνην τινὰ δι᾽ αὐτάς.

Δὲν ἀρνοῦμαι βεβαίως, μάλιστα δὲ εἶμαι πρόθυμος νὰ βεβαιώσω ὅτι, ἐν ᾧ κατὰ τοὺς πρώτους ἱστορικοὺς χρόνους τῆς ἀρχαιότητος ἡ ἰδέα αὕτη τῶν ἐθνικῶν θεῶν φαίνεται ἐπὶ τὸ μᾶλλον στερεοποιουμένη διὰ τῆς βαθμιαίας ἐπαυξήσεως τῶν μυθικῶν παραδόσεων, δυνάμεθα νὰ ἀνεύρωμεν μεταξὺ τῶν μυθολογιῶν κατὰ διαφόρους βαθμοὺς διαυγείας ἢ ἀσαφείας τὰ ἴχνη μιᾶς ἀρχαιοτέρας ἰδέας περὶ ἑνὸς ὑπερτάτου Θεοῦ, καὶ τῆς πίστεως εἰς ἕνα Κυβερνήτην τοῦ σύμπαντος, προγενέστερον δὲ καὶ ἀνώτερον τῶν πολυειδῶν τούτων δυνάμεων. Πολλάκις εὑρίσκομεν συγκεκαλυμμένας ὁμοιότητας πρὸς τὴν πρώτην ἐκείνην πίστιν· ἀλλ᾽ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μετὰ τοιαύτης ἐξαρθρώσεως τῶν στοιχείων αὐτῆς, μετὰ τοσούτων ὑπερβολῶν, μετὰ τοιαύτης ἀναμίξεως ἰδεῶν ξένων πρὸς αὐτήν, ὥστε νὰ καθίσταται ἀδύνατος πᾶσα προσπάθεια—τοὐλάχιστον μὲ τὰς σημερινὰς ἡμῶν γνώσεις—νὰ ἀνέλθωμεν τὸ ῥεῦμα καὶ νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν πηγήν. . .

Οἱ λαϊκοὶ οὗτοι θεοὶ κατέστησαν πραγματικότητες ὑπὸ δύο ὄψεις: πρῶτον ὑποκειμενικῶς, ἐπειδή, καθ᾽ ὅσον ἦσαν δεκτοὶ εἰς τὰ πνεύματα τῶν ἀνθρώπων, πᾶν ὅ,τι ἐσχετίζετο μετ᾽ αὐτῶν καθίστατο πηγὴ καὶ ἐλατήριον ἀνθρωπίνων πράξεων· δεύτερον, ἀντικειμενικῶς, ἐπειδὴ τὰ ὁμοιώματα, ὑπὸ τὰ ὁποῖα αἱ θεότητες παρίσταντο, ἔδωκαν εἰς αὐτὰς πραγματικὴν ὑπόστασιν τοὐλάχιστον ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ὕλης καὶ τῆς παραδόσεως. Εἶναι λοιπὸν φυσικόν, εἰς φράσεις ἀναφερομένας εἰς τὴν θεότητα, νὰ μὴ περιορίζωνται οἱ Ψαλμοὶ εἰς τὸν Ἕνα Θεόν, ἀλλὰ νὰ λέγωσι π. χ. ὅτι μεταξὺ τῶν θεῶν δὲν ὑπάρχει οὐδεὶς ὅμοιος Αὐτῷ, ἢ νὰ προτρέπωσι τοὺς λατρεύοντας νὰ δοξολογῶσι τὸν Θεὸν τῶν θεῶν (Ψαλμ. πς' 8, ρλς' 2. Ὅρα καὶ Ἐξόδ. ιε' 11).

Ἀλλ᾽ ὅμως δὲν ὑπάρχει ἀναγνώστης τῶν Ψαλμῶν, ὅστις νὰ μὴ βλέπῃ ὅτι οὗτοι εἶναι αὐστηρῶς καὶ ἀποκλειστικῶς καὶ ἀκάμπτως μονοθεϊστικοί. Ὁ Θεὸς ἐν αὐτοῖς εἶναι ἀναμφιβόλως ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, καὶ οἱ λατρευταὶ περιγράφουσιν Αὐτὸν δι᾽ ἐκφράσεων, αἵτινες στενότατα ἀναλογοῦσι πρὸς τὴν σχέσιν ἣν ἔχει πρὸς αὐτούς. . . Ἀλλ᾽ εἶναι καταφανὲς ἐν τοῖς Ψαλμοῖς εἰς διάφορα χωρία ὅτι ὁ λατρευόμενος Θεὸς εἶναι ἀπ᾽ αἰῶνος, καὶ εἶναι Θεὸς οὐ μόνον τῆς Παλαιστίνης ἀλλὰ σύμπαντος τοῦ κόσμου: «Αἱ βασιλεῖαι τῆς γῆς, ψάλλετε εἰς τὸν Θεόν, ψαλμῳδεῖτε εἰς εἰς τὸν Κύριον· εἰς τὸν ἐπιβαίνοντα ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς τῶν ἔκπαλαι οὐρανῶν» (Ψαλμ. ξη' 32, 33)· ὅτι ὁ ὀφθαλμὸς Αὐτοῦ καὶ ἡ φροντὶς εἶναι ἐπὶ πάντας τοὺς ἀνθρώπους: «Αἰνεῖτε τὸν Κύριον, πάντα τὰ ἔθνη· δοξολογεῖτε Αὐτὸν πάντες οἱ λαοί· διότι τὸ ἔλεος Αὐτοῦ εἶναι μέγα ἐφ᾽ ἡμᾶς καὶ ἡ ἀλήθεια τοῦ Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα» (Ψαλμ. ριζ').

Ἀναμφιβόλως «ὁ Κύριος» παρίσταται ὡς ἔχων ἰδιαιτέραν σχέσιν μετ᾽ ἰδιαζούσης φροντίδος πρὸς τὸν Ἰσραήλ. Ἀλλ᾽ ἡ σχέσις αὕτη εἶναι σχέσις ἀγάπης, οὐχὶ ἀποκλεισμοῦ. Πράγματι Ψαλμός τις λέγει: «Ἐξέλεξε διὰ ἡμᾶς τὴν κληρονομίαν ἡμῶν, τὴν δόξαν τοῦ Ἰακώβ, τὸν ὁποῖον ἠγάπησεν»· ἀλλ᾽ ὁ αὐτὸς Ψαλμὸς ἐσάλπισε προηγουμένως τὸ «Πάντες οἱ λαοί, κροτήσατε χεῖρας· ἀλαλάξατε εἰς τὸν Θεὸν ἐν φωνῇ

ἀγαλλιάσεως· διότι ὁ Κύριος εἶναι ὕψιστος, φοβερός, βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν» (Ψαλμ. μζ' 4 καὶ 1,2)...

᾿Αλλὰ πλὴν τοῦ ἑνιαίου τῆς Θεότητος καὶ τῆς Παντοδυναμίας ἐν τοῖς Ψαλμοῖς ἀναπτύσσεται μετὰ μοναδικῆς δυνάμεως καὶ κάλλους ἡ ἰδέα τοῦ Παντοδυνάμου ἐν ἐγγύτητι πρὸς τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἔτι μᾶλλον πρὸς τὸ ἄτομον. Ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τοῖς ἐγκάτοις τῆς γῆς καὶ εἰς τὰ ἔσχατα τῆς θαλάσσης, «καὶ ἐκεῖ ἡ χείρ Σου θέλει με ὁδηγήσει καὶ ἡ δεξιά Σου θέλει με κρατεῖ» (Ψαλμ. ρλθ' 6—9).

Τὸ Ὄν, τὸ ὁποῖον παρουσιάζεται οὕτω πλησίον, δὲν εἶναι ὡς ἐν τῇ Ἐξόδῳ πῦρ καταναλίσκον, ἀλλ' Ὄν, οὗ ἡ παρουσία καθησυχάζει καὶ ὑποστηρίζει (Ψαλμ. κγ'). Οὕτω δὲ ἐγγίζων πρὸς ἡμᾶς ὁ Παντοδύναμος, παρίσταται ὡς ἔχων ὅλας ἐκείνας τὰς ἰδιότητας ἐνεργείας καὶ συμπαθείας, αἵτινες ἐν τῷ ἀνθρώπῳ πληροῦσι τὸν χῶρον τῶν συναισθημάτων. Οἱ ἔχοντες ἀντιρρήσεις πρὸς τὴν θρησκείαν καλοῦσι τοῦτο ἀνθρωπομορφισμόν. Ἐγὼ δὲ πλὴν τοῦ ὅτι δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ ἐν τούτῳ προεικόνισίς τις τοῦ Μεσσίου, ὅστις ὡμοιώθη κατὰ πάντα μὲ ἡμᾶς χωρὶς ἁμαρτίας, βεβαιῶ ὅτι αὐτοὶ οὗτοι οἱ ποιήσαντες τοὺς Ψαλμοὺς εἶναι ὁ λαός, ὅστις οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον κατῆλθεν ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς μονοθεϊστικῆς ἀντιλήψεως.

(Ἕπεται συνέχεια) **Ξ. Π. Μόσχου.**

ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΗΛΥΤΙΣΜΟΣ

Δ'.

Πρὸς τὴν ἀξιότιμον Διεύθυνσιν τοῦ «᾿Αστέρος τῆς ᾿Ανατολῆς».

Κύριε Διευθυντά,

Ἐν τῷ τεύχει τοῦ μηνὸς Ἰουνίου ἐ. ἔ. τοῦ περιοδικοῦ σας, καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον «Προπαγάνδα καὶ Προσηλυτισμὸς» ἀνέγνωσα μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸ ὄνομά μου, μεταξὺ τῶν συγκατηγορουμένων διὰ τὰς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν Αἰκατερίνης ἐπισκέψεις μου, ὡς καὶ διὰ τὴν διεξαγωγὴν προπαγάνδας ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ μιᾶς Μονῆς ἐν Μακεδονίᾳ. Καὶ ἐπειδὴ τυγχάνω Πρόεδρος τῆς Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἀνωτέρω Ὀρφανοτροφείου, παρακαλῶ ὑμᾶς ὅπως εὐαρεστούμενος καταχωρίσητε εἰς τὸ ὑμέτερον περιοδικὸν τὰ κατωτέρω εἰς ἀπάντησιν τῶν ἀποδιδομένων μοι κατηγοριῶν καὶ πρὸς γνῶσιν τοῦ Μ. Μητροπολίτου Ἀθηνῶν:

Καὶ ***πρῶτον***: Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐπισκέψεις μου εἰς τὴν Εὐαγγελικὴν Ἐκκλησίαν Αἰκατερίνης, νομίζω ὅτι ἡ μόνη ἁρμοδία νὰ ἐξετάζῃ καὶ νὰ ἐλέγχῃ ταύτας εἶναι ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν ἀρχή, δηλονότι ἡ Γενικὴ Σύνοδος τοῦ Πανελληνίου Συνδέσμου τῶν Εὐαγελικῶν Ἐκκλησιῶν, ἣν ἡ Ἐκκλησία Αἰκατερίνης καὶ ὁ ὑποφαινόμενος ἀναγνωρίζομεν ὡς προϊσταμένην ἡμῶν ἀρχήν.

Δεύτερον δέ, ὅσον ἀφορᾷ τὸ παράπονον ὅτι «μοναί τινες μετεβλήθησαν εἰς Προτεσταντικὰ Ὀρφανοτροφεῖα», ἔχω τὴν τιμὴν νὰ πληροφορήσω τὴν Α. Μακα-

ριότητα ὅτι δυστυχῶς μία καὶ μόνον Μονὴ μετετράπη εἰς Ὀρφανοτροφεῖον καὶ τοῦτο κατόπιν ***ἀδείας καὶ ἐγκρίσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου***, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποίου ὑπήγετο αὕτη. Εἰς δὲ τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ ἱδρυθέντος Ὀρφανοτροφείου ὡς Προτεσταντικοῦ ἀναμφιβόλως κάποιον λάθος θὰ συμβαίνῃ. Ἐὰν ἡ Α. Μακαριότης τὸ χαρακτηρίζῃ ὡς τοιοῦτον, διότι συντηρεῖται διὰ βοηθημάτων προερχομένων ἐκ Προτεσταντῶν, τότε μᾶλλον θαυμασμὸν καὶ εὐγνωμοσύνην θὰ ὤφειλε νὰ ἐκφράσῃ διὰ τὴν ἀνεξιθρησκείαν καὶ τὸν ἀλτρουϊσμὸν τῶν Προτεσταντῶν, οὐχὶ δὲ μομφὴν καὶ καταγγελίας, διότι παρ' ὅλας τὰς μεγάλας στερήσεις καὶ ἀνάγκας πολλῶν Προτεσταντικῶν χωρῶν, αὗται δὲν ἔμειναν ἀσυγκίνητοι πρὸ τῶν δυστυχημάτων καὶ τῶν ἀναγκῶν τῶν Ὀρθοδόξων, καθόσον κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῶν Προτεσταντῶν ἡ φιλανθρωπία δὲν περιορίζεται ἐντὸς τῶν στενῶν ὁρίων τῶν ὁμαιμόνων καὶ ὁμοθρήσκων, ἀλλ' ἐπεκτείνεται καὶ πέραν τούτων πρὸς ὅλους τοὺς δυστυχεῖς καὶ πάσχοντας, ἀνεξαρτήτως ἐθνισμοῦ καὶ θρησκευτικῶν πεποιθήσεων. Ἐὰν ὅμως διὰ τοῦ χαρακτηρισμοῦ «Προτεσταντικὰ» ἐννοεῖ Προτεσταντικὴν ***προπαγάνδαν ἢ προσηλυτισμόν***, τότε ἂς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ διαβεβαιώσωμεν τὴν Α. Μακαριότητα ὅτι ἔπεσε θῦμα ἐσφαλμένων πληροφοριῶν καὶ ἔδωκε πίστιν εἰς ταπεινὰς συκοφαντίας ἐνίων, ὧν ***τὰ προσωπικὰ συμφέροντα ἐθίγησαν καὶ παραβλάπτονται*** διὰ τῆς μετατροπῆς τῆς μονῆς Σφοινίτσης εἰς Ὀρφανοτροφεῖον. Οὐ μόνον Προτεσταντικὸς προσηλυτισμὸς δὲν διενεργεῖται ἐν τῷ ὡς εἴρηται Ὀρφανοτροφείῳ, ἀλλὰ τοὐναντίον πᾶσα καταβάλλεται φροντὶς ὑπὸ τῶν διευθυνόντων αὐτό, ὅπως οἱ τρόφιμοί του ***φοιτῶσι τακτικὰ εἰς τὰς λειτουργίας τῆς ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ Ὀρφανοτροφείου ὑπαρχούσης Ὀρθοδόξου ἐκκλησίας***, τιμωρουμένων αὐστηρότατα τῶν παραμελούντων τὸ ὕψιστον τοῦτο καθῆκον, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν δὲ τοῦ διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς συνεστήθη ***χορὸς Βυζαντινῆς μουσικῆς***, ὅμοιος τοῦ ὁποίου δὲν ὑπάρχει εἰς καμμίαν ἄλλην ἐκκλησίαν ἢ σχολεῖον τῆς ἐπαρχίας.

Ἐπίσης ἡ ἐκπαίδευσις καὶ ἡ θρησκευτικὴ διαπαιδαγώγησις τῶν ὀρφανῶν ἔχει ἀνατεθῆ εἰς τοὺς ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας διορισθέντας τρεῖς διδασκάλους, ***ἅπαντας Ὀρθοδόξους τὸ δόγμα*** καὶ αὐστηροὺς τηρητὰς τῆς πίστεως τῶν πατέρων των, ὁ δὲ κ. Ἐπιθεωρητὴς τῶν Δημοτικῶν Σχολείων, ὅστις συχνότατα ἐπισκέπτεται τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἵδρυμα, ὄχι μόνον δὲν ἀνεκάλυψε διενεργουμένην τινὰ προπαγάνδαν, ἀλλὰ τοὐναντίον διὰ τῆς πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον ἐκθέσεώς του χαρακτηρίζει αὐτὸ ὡς ***πρότυπον μορφωτικῆς ἐργασίας***, συνιστῶν τὴν ἐφαρμογὴν τῆς τακτικῆς τοῦ Ὀρφανοτροφείου τούτου καὶ εἰς τὰ λοιπὰ σχολεῖα τῆς περιφερείας του.

Δὲν θεωροῦμεν ἐπίσης ἄσκοπον νὰ πληροφορήσωμεν τοὺς ἐνδιαφερομένους ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν μελῶν τῆς Ἐφορείας τοῦ ἀνωτέρου Ὀρφανοτροφείου ***τυγχάνουσιν Ὀρθόδοξοι***, ὡς ὁ Νομάρχης Θεσσαλονίκης κ. Ἰωάν. Λαζαρίδης καὶ ὁ κ. Ἰ. Ἀραβανόπουλος, τέως Διευθυντὴς τοῦ Γραφείου Περιθάλψεως καὶ Κοινωνικῆς Προνοίας, οἵτινες οὐδέποτε θὰ ἠνείχοντο προπαγάνδαν ἢ προσηλυτισμὸν εἰς ἵδρυμα διατελοῦν ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν καὶ διοίκησίν των.

Βεβαιωθῆτε ὅτι ὅλος αὐτὸς ὁ θόρυβος καὶ ὁ μῦθος περὶ προπαγάνδας προέρ-

χετχι ἀπὸ μερικοὺς κύκλους, ***τῶν ὁποίων τὰ συμφέροντα ἐθίγησαν ἐκ τῆς ἀπωλείας τῶν εἰσοδημάτων τῆς Μονῆς.*** Διότι εἰρήσθω ἐν παρόδῳ ὅτι τὸ εἰσοδήματα, τὰ ὁποῖα ἐπαρκοῦν σήμερον διὰ τὴν περίθαλψιν 150 ὀρφανῶν, ὡς καὶ διὰ τὴν διατροφὴν καὶ μισθοδοσίαν τῶν ἐν τῇ Μονῇ εὑρεθέντων 5 μοναχῶν, δὲν ἐξήρκουν πρότερον διὰ μόνην τὴν διατροφὴν τῶν 5 μοναχῶν, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐπιτάξεως τῆς Μονῆς ταύτης εὑρέθη χρέος ἐξ 25000 δραχμῶν· δηλαδὴ τὸ ἐκ 300,000 δραχμῶν ἐτήσιον εἰσόδημα τῆς ἐν λόγῳ Μονῆς δὲν ἦτο ἀρκετὸν νὰ συντηρήσῃ 5 μοναχούς! Ἀλλὰ ποῦ ἦσαν τότε οἱ κοπτόμενοι σήμερον περὶ προπαγάνδας καὶ προσηλυτισμοῦ; καὶ διατί δὲν ἐζήτουν λογοδοσίαν τῆς ἐθνικῆς, αὐτῆς περιουσίας; Μία ἄλλη ἴσως αἰτία τῆς ἐπιθέσεως τῶν ἀνωτέρω κύκλων κατὰ τοῦ Ὀρφανοτροφείου εἶναι ὅτι ὁ ***πρόεδρος τῆς Ἐφορείας τυγχάνει κληρικὸς Εὐαγγελικός***, ὡς τοῦτο μοὶ ἐδηλώθη. ρητῶς παρὰ τοῦ Μητροπολίτου Βερροίας, ὅστις ὑποθέτω ὅτι εἶναι καὶ ὁ δοὺς τὰς ἀνωτέρω πληροφορίας εἰς τὸν Μακαριώτατον, καὶ ὅστις οὐχὶ μόνον καθ' ἡμῶν καταφέρεται, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης, ὡς καὶ κατὰ τοῦ Μητροπολίτου Κίτρους.

Αὐτοί, κύριε Διευθυντά, εἶναι οἱ ἀκραιφνεῖς πατριῶται, οἱ ἀναλαβόντες τὴν προστασίαν τῶν ἐθνικῶν καὶ θρησκευτικῶν συμφερόντων τοῦ Ἑλληνισμοῦ, οἵτινες ἀντί, ὡς ἐκ τῆς θέσεως καὶ τοῦ ἀξιώματός των, νὰ προΐστανται πάσης φιλανθρωπικῆς δράσεως, ἐνισχύοντες καὶ ἐνθαρρύνοντες πάντα ἐργαζόμενον ὑπὲρ τῶν δεινοπαθούντων καὶ δυστυχούντων, ἐπικρίνουν καὶ συκοφαντοῦν ἀνερυθριάστως τοὺς ἐργαζομένους, παρεμβάλλοντες μυρίας ὅσας δυσχερείας καὶ ἐμπόδια, μὲ μόνον ἀντικειμενικὸν σκοπὸν ***τὰ προσωπικὰ αὐτῶν συμφέροντα***, ἐφαρμοζομένου οὕτω πλήρως τοῦ ρητοῦ: «Αὐτοὶ δὲν εἰσέρχονται καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐμποδίζουσιν».

Ἡ κατηγορία ὅτι εἶμαι Εὐαγγελικὸς κληρικὸς οὔτε τὴν Ἑλληνικότητά μου δύναται νὰ μειώσῃ οὔτε τὴν φιλανθρωπικὴν δρᾶσίν μου νὰ περιορίσῃ. Ἐπὶ 13 συναπτὰ ἔτη ἐργάζομαι ἐν Θεσσαλονίκῃ μὲ τὰς ἀσθενεῖς μου δυνάμεις εἰς πλεῖστα φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα, συνεργαζόμενος πρὸς τοῦτο ***μετὰ Ὀρθοδόξων καὶ ὑπὲρ Ὀρθοδόξων***. Διετέλεσα Γραμματεὺς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, μέλος τῆς Ἐπικούρου Ἐπιτροπῆς τῶν Προσφύγων, διατελούσης ὑπὸ τὴν ἐπίτιμον Προεδρίαν τοῦ Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης, ἀναθέσαντος εἰς ἐμὲ τὸ τμῆμα τῶν Ὀρφανοτροφείων καὶ Νοσοκομείων Καλαμαριᾶς· εἶμαι μέλος τοῦ Ἀδελφάτου τοῦ Κεντρικοῦ Προσφυγικοῦ Νοσοκομείου, μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομικῶν Συσσιτίων Ἐπιστράτων, Πρόεδρος Μακεδονικοῦ Ἀσύλου ὀρφανῶν πολέμου καὶ τοῦ Ὀρφανοτροφείου «Ὄλυμπος» ἐν τῇ Μονῇ Σφοινίτσης. Οὐδέποτε δὲ θὰ ἀνετίθεντο τοιαῦτα καθήκοντα καὶ ἔργα εἰς τὸν ὑποφαινόμενον, ἐὰν ἤμην τόσον ἐπικίνδυνος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἔθνος, ὡς τὸ ἔγγραφον τοῦ Μακαριωτάτου πειρᾶται νὰ παραστήσῃ.

Πρὸ δεκαπενταετίας, ἐπὶ Τουρκοκρατίας, κατηγγέλθην εἰς τὸν Μουτεσαρίφην Γκιουμουλτζίνης ὡς ***Ἕλλην προπαγανδιστὴς*** καὶ ὡς ***συνεργάτης τῶν Ἑλληνικῶν Κομιτάτων***, ὑπὸ τοῦ τότε Μητροπολίτου Μαρωνείας, συστήσαντος τὴν φυλάκισίν μου διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν Τουρκικῶν συμφερόντων, ἥτις ὅμως φυλάκισις δὲν ἐπραγματοποιήθη, χάρις εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ὑπηκοότητά μου.

Τώρα κατηγορούμεθα ὡς προπαγανδισταὶ ἐπικίνδυνοι εἰς τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα! Ἂς παύσουν νὰ ἐκλαμβάνουν τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν ὡς ἀποτελούμενον ἀπὸ Κάφρους ἢ Ἀφρικανούς, μὴ δυναμένους νὰ κρίνουν τὰ πράγματα καὶ τὰ πρόσωπα. Ἡ ἐποχὴ τῶν μύθων κατὰ τῶν Προτεσταντῶν παρῆλθεν ἀνεπιστρεπτεί, καὶ πᾶς τις κρίνεται καὶ ἐκτιμᾶται ἐκ τῶν ἔργων του καὶ μόνον, τοῦ ἀλανθάστου τούτου κριτηρίου παντὸς ἀνθρώπου καὶ παντὸς δόγματος.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ, τῇ 18 Σεπτεμβρίου 1925.

Μετὰ πάσης τιμῆς
Δ. Μιχιτσόπουλος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Λυπηρὰν κρίσιν διέρχεται ἡ αὐτοκέφαλος Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος. Πρὸ διετίας ἀποκτήσασα νέον διοικητικὸν ὀργανισμόν, διὰ τῆς θεσπίσεως τῆς Γενικῆς Συνόδου τῶν ἀρχιερέων, ὡς ἀνωτάτης ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, εἶχεν ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν ὀλιγαρχίαν τῆς πρώην ὀλιγομελοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, καὶ ἐφαίνετο ὡς νὰ διηνοίγετο ἐνώπιον τῆς Ἐκκλησίας ταύτης ἡ ὁδὸς πρὸς βαθμιαίαν ἐπάνοδον εἰς καθεστὼς συμφωνότερον πρὸς τὸ τῶν Ἀποστολικῶν χρόνων. Καὶ ναὶ μὲν τὸ ἐγκαινιαζόμενον σύστημα ἀπεῖχεν εἰσέτι οὐκ ὀλίγον τοῦ δημοκρατικοῦ καθεστῶτος τῆς πρώτης Ἐκκλησίας, καθότι ἡ Γεν. Σύνοδος περιελάμβανε μόνον τοὺς ἀρχιερεῖς, οὐχὶ δὲ καὶ λαϊκοὺς ἀντιπροσώπους, οἱ δὲ ἀρχιερεῖς δὲν ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Ἐν τούτοις ἀπετέλει ἓν σπουδαῖον βῆμα πρὸς τὸ Ἀποστολικὸν καθεστώς, καὶ διὰ τοῦτο ἤξιζε τὴν συμπάθειαν παντὸς Ἕλληνος, οἱουδήποτε δόγματος, θέλοντος νὰ ἴδῃ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἐπανερχομένην πρὸς τὰ Ἀποστολικὰ συστήματα.

Δυστυχῶς, διὰ λόγους, οὓς ἀγνοοῦμεν, πάντως ὅμως συνδεομένους πρὸς τὴν πολιτικὴν μᾶλλον ἢ τὴν θρησκείαν, ἡ Κυβέρνησις τελευταίως ἐπέβαλε πάλιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Κράτους τὸ παλαιὸν σύστημα τῆς ὀλιγομελοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, καὶ ἀπηγόρευσε τὴν συγκρότησιν τῆς Γενικῆς Συνόδου.

Τὸ πρᾶγμα εἶναι ἐξόχως λυπηρόν. Διότι ἐπαναφέρεται τὸ ὀλιγαρχικὸν πολίτευμα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τὸ ὁποῖον κατὰ βαθμὸν μόνον ἀφίσταται τῆς ἀπολυταρχίας τοῦ Πάπα Ῥώμης, ἀπολύτως δὲ ἀντιστρατεύεται πρὸς τὰς ἀρχάς, ἐφ᾽ ὧν ὠργανώθη ἀπ᾽ ἀρχῆς ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία.

Εἶναι βέβαιον ὅτι τὸ πολίτευμα τῆς πρώτης Ἐκκλησίας ἦτο ***δημοκρατικόν,*** βασιζόμενον ἐπὶ τῆς ἰσότητος καὶ ἀδελφότητος τῶν μελῶν αὐτῆς. «Οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος ἢ ἐλεύθερος· πάντες γάρ εἷς ἐστὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Γαλάτ. γ΄. 28). Ἑκάστη τοπικὴ ἐκκλησία (κοινότης) ἦτο αὐτοκέφαλος, διοικουμένη ὑπὸ τῶν αἱρετῶν αὐτῆς προεστώτων καὶ μὴ ἐξαρτωμένη ἀφ᾽ οἱασδή-

ποτε ἄλλης ἐκκλησίας. Ὁ **λαός**, ἤτοι ἡ **ὁλομέλεια** ἑκάστης ἐκκλησίας, συμμετεῖχεν εἰς τὴν διοίκησιν τῶν τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ, ἐκλέγων αὐτὸς τοὺς ἑαυτοῦ προεστῶτας, ἤτοι τὸν **κλῆρον**, οἵτινες εἶτα ἐχειροτονοῦντο διὰ τῆς χειροθεσίας, κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπ' αὐτῶν τῶν Ἀποστόλων, κατόπιν δὲ ὑπ' ἄλλων κεχειροτονημένων κληρικῶν (ὅρα ταῦτα παρὰ Φαρμακίδη, Συνοδικὸς Τόμος ἢ περὶ Ἀληθείας, 1852, σελ. 172 ἑπ).

Οἱ δὲ προεστῶτες ἑκάστης ἐκκλησίας ἐλέγοντο **Πρεσβύτεροι** ἢ **Ἐπίσκοποι**. Ὅτι οἱ δύο οὗτοι τίτλοι ἀντεπροσώπευον ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἀξίωμα, εἶναι ἀναμφισβήτητον ἔκ τε τῆς Κ. Διαθήκης(1) καὶ ἐκ τῶν συγγραμμάτων τῶν Ἀποστολικῶν λεγομένων Πατέρων(2). Ἑκάστη δὲ ἐκκλησία ἢ κοινότης εἶχε καὶ ἄλλην τάξιν ἀξιωματούχων—τοὺς **διακόνους**—οἵτινες ἦσαν οὐχὶ **πνευματικοὶ** προεστῶτες, ἀλλ' **ἐπίτροποι** τῶν κοσμικῶν ὑποθέσεων τῆς κοινότητος (Πράξ ϛ'. 1—8), ἐγκαθίσταντο δὲ εἰς τὸ ὑπούργημά των δι' ἐκλογῆς «τῶν ἁγίων» (ἤτοι τῶν μελῶν) καὶ διὰ χειροθεσίας τῶν πρεσβυτέρων.

Ἡ ἀρχικὴ αὕτη διοικητικὴ ἁπλότης τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας δυστυχῶς πολὺ ἐνωρὶς ἐτροποποιήθη διὰ τῆς ἀναδείξεως ἑνὸς ἐκ τῶν ἐπισκόπων (πρεσβυτέρων) ἑκάστης ἐκκλησίας εἰς βαθμὸν ἀνώτερον τῶν συμπρεσβυτέρων του, οὕτω δὲ ἐδημιουργήθη ἡ τρίτη βαθμὶς ἐν τῷ κλήρῳ—ἡ τοῦ **ἐπισκόπου**—καὶ ὁ τίτλος οὗτος ἀφῃρέθη ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους. Πιθανῶς ἡ ἀνάδειξις ἐπισκόπων, ὡς χωριστῆς καὶ ἀνωτέρας βαθμίδος, ἐπεβλήθη ἐκ τῶν περιστάσεων, τοῦτ' ἔστιν ἐκ τῆς ταχείας διαδόσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς ἀνάγκης συστηματικωτέρας διοικητικῆς ὀργανώσεως τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλ' ὅτε ἐπὶ Μ. Κωνσταντίνου οἱ Ἐθνικοὶ ἀθρόοι εἰσέρρευσαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, εἰσήγαγον μεθ' ἑαυτῶν οὐκ ὀλίγα πράγματα ξένα πρὸς τὸν ἀρχικὸν βίον καὶ πολιτείαν τῶν Χριστιανῶν, ὁ δὲ ἐπισκοπικὸς βαθμὸς κατέστη περιζήτητος καὶ περιμάχητος, οἱ ἐπίσκοποι τῶν μεγαλοπόλεων καθυπέταξαν εἰς ἑαυτοὺς τοὺς ἐπισκόπους τῶν μικροτέρων ἐκκλησιῶν καὶ οὕτως ἐδημιουργήθη ὅλη ἡ ἀτέρμων ἱεραρχία τῆς τε Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ἥτις διοικητικῶς μὲν ἴσως ἐξησφάλισε μείζονα ἑνότητα τῆς Ἐκκλησίας, πνευματικῶς ὅμως τὴν ἐζημίωσε μεγάλως. Μία δὲ τῶν ζημιῶν ὑπῆρξεν, ὅτι ἡ διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας ἀπέβαλε τὸν δημοκρατικὸν αὐτῆς χαρακτῆρα, διότι ἤδη πλέον οἱ ἐπί-

(1) Πράξ. κ'. 17, 28, Φιλιππ. α'. 1. Πράξ. ιδ'. 23, ιε'. 2, 6, Α'. Τιμόθ. ε'. 17, γ'. 1—12, Τίτ. α'. 5, Α'. Πέτρ. ε'. 1.

(2) Διδαχὴ Δώδ. Ἀποστόλων, 15: «χειροτονήσατε οὖν ἑαυτοῖς ἐπισκόπους καὶ διακόνους ἀξίους τοῦ Κυρίου.... ὑμῖν γὰρ λειτουργοῦσι καὶ αὐτοὶ τὴν λειτουργίαν τῶν προφητῶν καὶ διδασκάλων. Μὴ οὖν ὑπερίδητε αὐτούς· αὐτοὶ γάρ εἰσιν οἱ τετιμημένοι μετὰ τῶν προφητῶν καὶ διδασκάλων.»

Κλήμεντος πρὸς Κορινθ. α'. 42—44: «καθίστανον δοκιμάσαντες τῷ Πνεύματι εἰς ἐπισκόπους καὶ διακόνους τῶν μελλόντων πιστεύειν. Καὶ τοῦτο οὐ καινῶς· ἐκ γὰρ δὲ πολλῶν χρόνων ἐγέγραπτο περὶ ἐπισκόπων καὶ διακόνων.

Πολυκάρπου πρὸς Φίλιππ. «Πολύκαρπος καὶ οἱ συμπρεσβύτεροι αὐτῷ.» Ἐν κεφ. 5 διαγράφει τὰ καθήκοντα τῶν διακόνων, ἐν κεφ. 6 τὰ τῶν πρεσβυτέρων. Περὶ ἐπισκόπων ὡς χωριστῆς τάξεως οὐδεὶς γίνεται λόγος.

σκοποι, μητροπολῖται καὶ πατριάρχαι διωρίζοντο ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ δὴ κυρίως ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἱερομονάχων, οὗτοι δὲ ἐχειροτόνουν οὓς αὐτοὶ ἤθελον ἱερεῖς. Τοιουτοτρόπως ὁ λαὸς ἀπώλεσε πᾶσαν συμμετοχὴν εἰς τὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως.

Τὸ ἀρχικὸν δημοκρατικὸν πολίτευμα τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας εἶχε τὸ μέγα καλόν, ὅτι καθίστα ὑγιεῖς καὶ εὐρώστους τὰς κατὰ τόπους ἐκκλησίας ἢ κοινότητας—διότι ὁ λαὸς ἑκάστης κοινότητος, ἔχων τὸ κυρίαρχον δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς τῶν προεστώτων του, ἐνδιεφέρετο ἀμέσως ὑπὲρ αὐτῶν καὶ ὑπὲρ τῆς κοινοτικῆς ζωῆς. Ἑτέρα δὲ συνέπεια ἀγαθὴ τῆς δημοκρατικῆς ταύτης διοικήσεως ἦτο ὅτι ὁ λαὸς καθίστατο ἀπ' εὐθείας ὑπεύθυνος διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ κλήρου του, ἀφοῦ ἑκάστη ἐκκλησία περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο τὴν ἑαυτῆς αὐτονομίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν. Διὰ τοῦτο ἑκάστη κοινότης διὰ τῶν συνεισφορῶν της ἔδιδεν εἰς τοὺς πρεσβυτέρους της ἐπαρκῆ τὰ μέσα τῆς συντηρήσεως, αἱ δὲ εὐπορώτεραι ἐκκλησίαι ἐβοήθουν τὰς πτωχοτέρας, οὐδ' ἠκούσθη κατὰ τοὺς δύο πρώτους αἰῶνας τῆς Ἐκκλησίας ζήτημα συντηρήσεως τοῦ κλήρου, ὅπως τὴν σήμερον ἐν τῇ πλουσίᾳ Ἑλλάδι.

Ἡ δὲ ἐπάνοδος εἰς τὸ Ἀποστολικὸν καθεστὼς θὰ ἔλυε πολλὰ ζητήματα. Δὲν πρόκειται ἐνταῦθα παντάπασι περὶ δογματικῶν ζητημάτων, ἀλλὰ περὶ ὀργανισμοῦ καὶ διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας. Πρωτίστως θὰ ἐλύετο τὸ σοβαρὸν ζήτημα ***τῆς ἐξαρτήσεως τῆς Ἐκκλησίας ἐκ τῆς Πολιτείας***. Χωρὶς νὰ ἀνατρέξωμεν εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, ὅτε τὸ πρῶτον ἐκρατικοποιήθη ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀνατολῆς, καὶ περιοριζόμενοι μόνον εἰς τὴν αὐτοκέφαλον Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, φρονοῦμεν ὅτι ἡ ἐξάρτησις αὐτῆς ἐκ τῆς Πολιτείας ὑπῆρξεν αἰτία ***μεγίστης ζημίας ἠθικῆς*** διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, διότι κατέστησε ταύτην ***δούλην τῆς Πολιτείας***, ἔκθετον εἰς πᾶσαν πολιτικὴν αὐθαιρεσίαν καὶ ἐπέμβασιν, καὶ ἠνάγκασε τὸν Ὀρθόδοξον κλῆρον νὰ πολιτικολογῇ καὶ νὰ ***ὑπηρετῇ εἰς τὰς πολιτικὰς φατρίας***. Τοῦτο καὶ μόνον θὰ ἦτο ἀρκετὸν νὰ ἀποξηράνῃ πᾶσαν πνευματικὴν ἰκμάδα τοῦ κλήρου, ἰδίως τοῦ ἀνωτέρου τοιούτου. Οὐδέποτε δὲ δύναται νὰ ὀρθοποδήσῃ ὁ Ὀρθόδοξος κλῆρος, ἂν μὴ χειραφετηθῇ ἀπὸ τῆς Πολιτείας. Γνωρίζομεν ὅτι τοιαύτη χειραφέτησις θὰ προκαλέσῃ πολλὰς ἀντιλογίας. Ὄχι μόνον ἐκ μέρους τῆς Πολιτείας, ἥτις συνείθισεν ἀπὸ καταβολῆς τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος νὰ ἄγῃ καὶ νὰ φέρῃ τὴν Ἐκκλησίαν ὡς ὄργανόν της, ἀδιαφοροῦσα τελείως διὰ τὰ πνευματικὰ τῆς Ἐκκλησίας συμφέροντα, ἀλλὰ καὶ ἐκ μέρους οὐκ' ὀλίγων κληρικῶν, οἵτινες εὑρίσκουσιν ἀνετωτέραν τὴν ἀπὸ τοῦ Δημοσίου Ταμείου συντήρησιν αὐτῶν.

Διότι εἶναι αὐτονόητον ὅτι ἡ χειραφέτησις τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς Πολιτείας σημαίνει ***διακοπὴν πάσης ἐκ μέρους τῆς Πολιτείας χρηματικῆς συνδρομῆς***. Θέτομεν πρὸς στιγμὴν κατὰ μέρος τὸ ζήτημα τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων, διότι καὶ ἂν δὲν ὑπῆρχε τοιοῦτο ζήτημα, πάλιν ἡ ἀνάγκη τῆς χειραφετήσεως τῆς Ἐκκλησίας δὲν θὰ ἦτο ὀλιγώτερον ἐπιτακτική. Ἡ χειραφέτησις λοιπὸν σημαίνει ***θυσίας*** ὑλικὰς καὶ ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ καὶ ἐκ μέρους τοῦ κλήρου. Σημαίνει ***συντήρησιν τοῦ κλήρου ὁλοκλήρως ὑπὸ τοῦ λαοῦ***. «Πρᾶγμα ἀδύνατον», θὰ ἀναφωνήσωσι πολλοί, λαϊκοί τε καὶ κληρικοί. «Πρᾶγμα καθ' ὅλα δυνατόν», ἀπαντῶμεν,

«ἀρκεῖ νὰ ἐννοήσῃ ὁ λαὸς τὸ καθῆκον καὶ τὸ συμφέρον του.» Καὶ ἀπόδειξις εἶναι αἱ Προτεσταντικαὶ Ἐκκλησίαι, τῶν ὁποίων αἱ πλεῖσται καὶ ἰσχυρώτεραι εἶναι ἐλεύθεραι πάσης ἐξαρτήσεως ἀπὸ τῆς Πολιτείας. Μόνον ἐν Σουηδίᾳ, Δανίᾳ καὶ Πρωσσίᾳ (μέχρι τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου) ἡ Λουθηρανὴ Ἐκκλησία, ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ Ἀγγλικανική, καὶ ἐν Σκωτίᾳ ἡ Καθεστηκυῖα Ἐκκλησία, οὖσαι ἐκ μακρᾶς παραδόσεως ἐπίσημοι ἐκκλησίαι, ἢ Ἐκκλησίαι τοῦ Κράτους, εὑρίσκονται ὑπὸ ποιάν τινα μετρίαν κρατικὴν κηδεμονίαν, ἔχουσιν ὅμως σχεδὸν τελείαν διοικητικὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ οὐδεμίαν ἢ ἐλαχίστην χρηματικὴν συνδρομὴν λαμβάνουσιν ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου. Αἱ ἄλλαι πολὺ μεγαλείτεραι καὶ ἀνθηρότεραι Προτεσταντικαὶ Ἐκκλησίαι (Πρεσβυτερική, Μεθοδιστική, Κοινοτική, Βαπτιστική,) καὶ αὐτὴ ἡ Ἀγγλικανικὴ εἰς τὸν Καναδᾶ, τὴν Αὐστραλίαν καὶ τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας, εἶναι οὐ μόνον αὐτοσυντήρητοι, ἀλλὰ καὶ ἀνεξάρτητοι πάσης κρατικῆς κηδεμονίας. Συντηροῦνται δὲ οὐχὶ ἐκ κεφαλαίων ἢ περιουσίας ἐκκλησιαστικῆς προερχομένης ἐκ παλαιοτέρων μοναστηριακῶν κτημάτων, ἀλλ' ἐκ ***λαϊκῶν συνεισφορῶν***, αἵτινες εἶναι τόσον γενναῖαι, ὥστε ἐπαρκοῦσιν οὐ μόνον διὰ τὴν εὐπρεπῆ συντήρησιν τοῦ κλήρου καὶ τὴν οἰκοδομὴν ναῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἵδρυσιν καὶ συντήρησιν ἐκπαιδευτηρίων, θεολογικῶν σχολῶν, ὀρφανοτροφείων καὶ πρωτίστως ἱεραποστολῶν μεταξὺ τῶν ἀπίστων.

Ἰδιαιτέρως διδακτικὴ εἶναι ἡ ἱστορίας τῆς ***Σκωτικῆς Ἐκκλησίας***. Αὕτη ἱδρύθη τῷ 1560 ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἰωάννου Νώξ, καὶ εὐθὺς ἀνεκηρύχθη εἰς Ἐκκλησίαν τοῦ Κράτους. Βαθμηδὸν ὅμως ἐγεννήθη ἐν αὐτῇ ἰσχυρὰ ἀντίδρασις κατὰ τῶν κρατικῶν ἐπεμβάσεων εἰς τὰ τῆς διοικήσεως αὐτῆς, ἰδίως δὲ εἰς τὰ τοῦ διορισμοῦ τῶν ποιμένων τῶν κατὰ τόπους ἐκκλησιῶν. Καὶ ἐπὶ τέλους μετὰ 300 σχεδὸν ἔτη ἡ ἀντίδρασις αὕτη τοσοῦτον ἐκορυφώθη, ὥστε κατὰ τὸ ἔτος 1843, κατὰ τὴν ἐτησίαν Γενικὴν Σύνοδον, ἐπειδὴ ἡ πλειοψηφία ἐπέμενεν εἰς τὴν διατήρησιν τῆς κηδεμονίας τῆς Πολιτείας καὶ τῶν παροχῶν τῆς Πολιτείας, ἡ ἀντίδρασις ἀπεχώρησε τῆς Συνόδου καὶ συνέπηξε τὴν «Ἐλευθέραν Ἐκκλησίαν τῆς Σκωτίας», εἰς ἣν προσεχώρησαν 451 ἐκ τῶν 1203 ποιμένων καὶ ἱεροκηρύκων τῆς Καθεστηκυίας Ἐκκλησίας, ἐγκαταλείψαντες ἄμβωνας καὶ θέσεις μὲ συνολικὸν ἐτήσιον εἰσόδημα 100,000 λιρῶν στερλινῶν. Τοὺς ἀποχωρήσαντας ἠκολούθησαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ τὰ ποίμνιά των, περίπου τὸ ἓν τρίτον τῆς ὁλομελείας τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ αἱ νέαι κοινότητες, στερούμεναι ναῶν, ἐκπαιδευτηρίων καὶ οἰκημάτων τῶν ποιμένων των, ἐπροθυμοποιήθησαν εἰς τηλικαύτας ὑλικὰς θυσίας, ὥστε ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ὑπερέβησαν τὴν Καθεστηκυίαν Ἐκκλησίαν καὶ εἰς ἀριθμὸν κοινοτήτων καὶ μελῶν, καὶ εἰς ναούς, σχολὰς καὶ ἐκκλ. ἱδρύματα καὶ εἰς συνεισφοράς. Κατὰ τὸ 1874 ἡ Καθεστηκυῖα Ἐκκλησία κατώρθωσε καὶ αὐτὴ νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὰς κυβερνητικὰς ἐπεμβάσεις περὶ τοὺς διορισμοὺς τῶν λειτουργῶν καὶ τότε ἔλαβεν ἡ Ἐκκλησία αὐτὴ μεγάλην ἀνάπτυξιν, οὕτως ὥστε τὴν σήμερον ἀριθμεῖ 1687 κοινότητας ἔναντι τῶν 1620 τῆς Ἐλευθέρας Ἐκκλησίας. Τὰ εἰσοδήματά της ὅμως μόλις φθάνουν εἰς σύνολον 554,000 λιτρῶν ἐτησίως, ἐνῷ τὰ τῆς Ἐλευθέρας Ἐκκλησίας ἀνέρχονται εἰς 1,089,000 λιρῶν, ἤτοι σχεδὸν εἰς τὸ διπλάσιον. Κατόπιν δὲ τῆς ἄρσεως τῶν κυριωτέρων λόγων τοῦ διχασμοῦ, αἱ δύο Ἐκκλησίαι ἤδη σκέπτονται νὰ ἑνωθῶσι πάλιν, τοσούτῳ μᾶλλον καθ' ὅσον οὐδέποτε διεφώνησαν ἐπὶ δογματικῶν ζητημάτων.

Πολλοὶ φόβοῦνται ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς δὲν θὰ δείξῃ προθυμίαν εἰς τὰς ὑλικὰς θυσίας, αἵτινες ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν τελείαν χειραφέτησιν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς Πολιτείας. Βεβαίως τὸ πρᾶγμα θὰ ἦναι ἐν ἀρχῇ καινοφανὲς καὶ δύσκολον καὶ θὰ ἀπαιτηθῇ καὶ μεγάλη ***αὐταπάρνησις ἐκ μέρους τοῦ κλήρου,*** ἰδίως τοῦ ἀνωτέρου κλήρου, ἐπί τινα ἔτη, ἕωσοῦ συνειθίσῃ ὁ λαὸς νὰ συνεισφέρῃ γενναίως ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλ᾽ ὅτι δύναται εὐκόλως νὰ συνειθίσῃ εἰς τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν Εὐαγγελικῶν κοινοτήτων, τῶν ὁποίων τὰ μέλη ἂν καὶ οὐχὶ εὔπορα συνεισφέρουσι προθύμως καὶ γενναίως ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως τῶν ποιμένων των.

Πρέπει ὅμως, ἐκτὸς τῆς ***ἐμπιστοσύνης*** ἐπὶ τὴν ἔντιμον διαχείρισιν τῶν εἰσοδημάτων τῶν ἐκκλ. κοινοτήτων, νὰ τεθῇ καὶ πάλιν ***ἡ δημοκρατικὴ βάσις*** εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὁ λαὸς νὰ ἐκλέγῃ τοὺς ἐφημερίους του, καθὼς καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς. Τότε μόνον θὰ προθυμοποιηθῇ νὰ λύσῃ τὸ βαλάντιόν του, ὅταν αἰσθάνηται ὅτι συμμετέχει καὶ αὐτὸς εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων.

Αὐτὸ διδάσκει ἡ πεῖρα καὶ ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ νεωστὶ προταθὲν μέτρον τῆς μισθοδοσίας τοῦ Ὀρθοδόξου κλήρου ὑπὸ τοῦ Δημοσίου Ταμείου, κρατοῦντος ὡς ἀντιστάθμισμα τὰς μοναστηριακὰς περιουσίας, εἶναι λύσις νόθος· θεραπεύει μὲν τὰς ἀμέσους ἀνάγκας τοῦ κλήρου, διαιωνίζει ὅμως τὸ ζήτημα ***τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἐκκλησίας,*** ὅπερ εἶναι τὸ ριζικώτατον ὅλων. Καὶ ἂν δὲν ἀποκτήσῃ ἡ Ἐκκλησία τὴν τελείαν ἀνεξαρτησίαν αὐτῆς, δὲν δύναται νὰ ἀναρρώσῃ ἀπὸ τὰς πληγάς, ἃς ἐπήνεγκεν αὐτῇ ἡ πολιτικὴ δεσποτεία.

Εὐχόμεθα ὁλοψύχως ὅπως ὑπερισχύσῃ ταχέως ἡ ἀντίληψις αὕτη, ἐπ᾽ ἀγαθῷ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΕΝ ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑ

Ὁ Ρωμαιοκαθολικισμὸς

Ἡ Τσεχοσλοβακία φιλοξενεῖ διάφορα δόγματα, ἀλλ᾽ ἡ Ἐκκλησία, ἥτις περιλαμβάνει τὸ μέγιστον τμῆμα τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς καὶ ἥτις ἐμφανίζει τὴν μᾶλλον ἑνιαίαν παράταξιν, εἶναι ἀναμφιβόλως, ἡ Ρωμαιοκαθολική. Ἀκριβέστερον, ὑπολογίζεται ὅτι σήμερον αὕτη ἀποτελεῖ τὰ 50 ἢ καὶ τὰ 60 ἑκατοστὰ τοο πληθυσμοῦ, ἂν καὶ μετὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον ἡ πρὸς τὸν Προτεσταντισμὸν κίνησις τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν ἀφήρεσεν ἀπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς Ρώμης ἱκανὸν μέρος τῶν πνευματικῶν της ὑπηκόων.

Ἡ γενικὴ ὄψις τῶν πόλεων τῆς Τσεχοσλοβακίας δεικνύει τὴν ἀπὸ αἰώνων ἐπίδρασιν τοῦ Καθολικισμοῦ. Οἱ πολυπληθεῖς ναοί, εἰς τοὺς ὁποίους βλέπει τις πολλὰ ἀγάλματα τοῦ Ἁγίου Νεπομουκένη καὶ τοῦ Ἁγίου Βεντσελάου (ἄλλοτε βασιλέως τῆς Βοημίας), οἱ πολυάριθμοι σταυροὶ εἰς τὰ σταυροδρόμια, τὰ προσκυνήματα ἐν γένει καὶ τὰ παρόμοια, φέρουν ὅλα τὸν Ρωμαιοκαθολικὸν τύπον, τοῦτο δὲ ἀλη-

θεύει ἰδίως ὡς πρὸς τὴν Πράγαν. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη παράστασις δὲν ἀντιστοιχεῖ ποσῶς πρὸς τὸ πραγματικὸν φρόνημα τοῦ Τσεχοσλοβακικοῦ λαοῦ. Ὁ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης δεσμὸς δὲν εἶναι παντοῦ ἐξ ἴσου ἰσχυρός. Μία γενικὴ δυσπιστία ὡς πρὸς τὰ δόγματα τῆς Ἐκκλησίας χαρακτηρίζει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοὺς Ρωμαιοκαθολικοὺς τῆς Βοημίας καὶ Μοραβίας, ἐνῷ οἱ Σλοβάκοι εἶναι πιστοί, καὶ ὁ ζῆλος αὐτῶν παρουσιάζει καταφανῆ ἀντίθεσιν πρὸς τὴν γενικὴν δυσπιστίαν τῶν λοιπῶν ὑπηκόων τῆς Δημοκρατίας.

Ἡ διαφωνία αὕτη, ἥτις βαθύνει ἔτι μᾶλλον τὸ ὑπάρχον μεταξὺ Τσέχων καὶ Σλοβάκων χάσμα, δὲν εἶναι δογματική, διότι καὶ οἱ Τσέχοι καὶ οἱ Σλοβάκοι εἶναι Καθολικοί. Ἀλλ' οἱ Τσέχοι ἐλευθεριάζουν εἰς τὰ τῆς θρησκείας, ὑφιστάμενοι τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἐφαρμοζομένης ὑπὸ τῶν διανοουμένων τάξεων αὐστηρᾶς κριτικῆς. Μόνον εἰς τὰ δυτικὰ καὶ μεσημβρινὰ τμήματα τῆς Βοημίας εὑρίσκει τις ἐνθέρμους ὑποστηρικτὰς τοῦ Καθολικισμοῦ, μολονότι καὶ παρ' αὐτοῖς ἐσημειώθη πρὸ τοῦ πολέμου κίνημα ἀποβλέπον εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν ἀπὸ τῆς Ρώμης, ἀλλ' ἡ ἐπιτυχία τούτου ὑπῆρξεν ἐφήμερος, καθόσον καὶ αἱ βάσεις αὐτοῦ ἦσαν καθαρῶς πολιτικαί.

Τὸ «***Λαϊκὸν Κόμμα***» εἶναι τοὐναντίον μία πολιτικὴ ὀργάνωσις Καθολική, τῆς ὁποίας ἡ ἐπιρροὴ καὶ ἡ δύναμις αὐξάνει ὁσημέραι, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἐματαιώθησαν ὁριστικῶς αἱ Μπολσεβικικαὶ προσπάθειαι ἐν τῇ Δημοκρατίᾳ. Γενικῶς δὲ εἰπεῖν ὁ Καθολικισμὸς ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ εἶναι ***φιλελεύθερος***.

Ἡ χαλαρότης τοῦ δεσμοῦ, ὅστις συνδέει τὴν Ἐκκλησίαν ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ πρὸς τὴν Ρώμην, δύναται νὰ ἀνευρεθῇ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς χώρας, διότι ἐκεῖ ἀναφαίνεται πόσον βαθεῖαι εἶναι αἱ ῥίζαι τοῦ φιλελευθέρου φρονήματος, τόσον τοῦ κοινωνικοῦ, ὅσον καὶ τοῦ θρησκευτικοῦ. Εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ 14ου αἰῶνος ἐπιλάμψασαν εἰς τὸ σκότος τῆς Μεσαιωνικῆς δεισιδαιμονίας μεταρρύθμισιν ὑπὸ τὸν Ἄγγλον ἀναμορφωτὴν Οὐΐκλιφ, ὀφείλεται ἡ δρᾶσις τοῦ μεγάλου Βοημοῦ ἀναμορφωτοῦ καὶ μάρτυρος ***Ἰωάννου Οὐσσίου***, τοῦ ὁποίου τὸ κήρυγμα καὶ τὰ συγγράμματα μετέτρεψαν ἀπὸ τοῦ Καθολικισμοῦ εἰς τὸν Προτεσταντισμὸν χιλιάδας Βοημῶν καὶ Μοραβῶν, καὶ ἀνέδειξαν ἡγέτας ἑνὸς ἐθνικοῦ ἀγῶνος τοὺς διασημοτέρους καὶ πνευματικωτέρους ἄνδρας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, οἵτινες ἀπέρριψαν τὸν Παπικὸν ζυγόν, ταχθέντες ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ Προτεσταντισμοῦ, καὶ διεξεδίκησαν νέα δικαιώματα διὰ τὴν Σλαυϊκὴν φυλὴν καὶ διὰ τὰς λαϊκὰς τάξεις, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν κλῆρον. Ἡ ἔνδοξος αὕτη περίοδος τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας δὲν ἀνέδειξεν οὐδὲν ὄνομα ἥρωος εἰς τὸ Παπικὸν στρατόπεδον τῆς χώρας, τοὐναντίον τὸ Παπικὸν κόμμα ἀφιερώθη εἰς τὸ ἀπεχθὲς ἔργον τῆς καταπατήσεως τῶν ἐθνικῶν δικαιωμάτων καὶ τοῦ στραγγαλισμοῦ πάσης ἐθνικῆς ἰδεολογίας, ὡς ἐκ τούτου δὲ ὁ Καθολικὸς τῆς Βοημίας. δὲν δυναται νὰ ἀποβλέψῃ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους του ἄνευ ἀποστροφῆς πρὸς τὰς μεθόδους τῆς Παπικῆς ἐξουσίας. Ὁ Καθολικισμὸς ἔχασε τὴν ἐπιρροήν του ἐν τῇ συνειδήσει τῶν Τσέχων διὰ λόγους ἐθνικούς, τὸ δὲ παρατηρούμενον σήμερον ἀντικαθολικὸν ῥεῦμα δὲν βασίζεται ἐπὶ δογματικῶν λόγων, ἀλλ' ἐπὶ ἐθνικῶν τοιούτων.

Ἡ Τσεχοσλοβακικὴ Ἐκκλησία.

Τὴν ἀποστροφὴν ταύτην πρὸς τῶν Παπισμὸν ἐξώγκωσε, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ παγκοσμίου πολέμου, ἡ στάσις τοῦ ἀνωτέρου κλήρου, ὅστις ἀναφανδὸν ἐκηρύ-

χθη ὑπὲρ τῶν Γερμανῶν καὶ τῆς δυναστείας τῶν Ἀψβούργων. Ἀλλ' ὁ κατώτερος κλῆρος, ἐμφορούμενος ὑπὸ τῆς πατριωτικῆς ἰδεολογίας τοῦ Τσεχικοῦ λαοῦ, ἐζήτησε νὰ δοθοῦν εἰς αὐτὸν τὰ αὐτὰ δικαιώματα τοῦ κλήρου ἄλλων χωρῶν, ἰδιαίτατα δὲ ἐζήτησε παρὰ τοῦ Πάπα τρία τινά: Τὴν ***κατάργησιν τοῦ θεσμοῦ τῆς ἀγαμίας τοῦ κλήρου***, τὴν ***ἀντικατάστασιν τῆς Λατινικῆς γλώσσης*** ἐν τῇ λειτουργίᾳ ὑπὸ τῆς ***Τσεχικῆς***, καὶ τὴν ***ἐκλογὴν τῶν ἱερέων καὶ ἀρχιερέων ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Ὅτε δὲ ὁ Πάπας ἠρνήθη*** νὰ παραχωρήσῃ ταῦτα, συνησπίσθησαν εἰς μεταρρυθμιστικὴν Ἕνωσιν, ὑπὸ τὸ ὄνομα «***Τσεχοσλοβακικὴ Ἐκκλησία***», ἥτις ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ***Παλαιο-Καθολικὴν*** τῆς Γερμανίας, τῆς ὁποίας ἡ ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ μερὶς ἡνώθη ἀμέσως μὲ τὴν νέαν Τσεχοσλοβακικὴν Ἐκκλησίαν, αὕτη δὲ σήμερον ἀριθμεῖ περίπου 500,000 μελῶν. Αἱ βλέψεις ὅμως τῆς Τσεχοσλοβακικῆς Ἐκκλησίας εἶναι μᾶλλον ***πρὸς ἀνατολὰς*** ἢ πρὸς τὴν δύσιν. Τρέφει τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ χρησιμεύσῃ ποτὲ ἵνα ἑνώσῃ τοὺς Ὀρθοδόξους Σλαύους τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης μὲ τοὺς τῶν Βαλκανίων, ἰδιαιτέρως δὲ τώρα ἵνα χρησιμοποιηθῇ ὡς διαιτητὴς μεταξὺ τῶν Ὀρθοδόξων τῆς ὑπερκαρπαθείου Ῥωσσίας καὶ τῶν Οὐνιτῶν. Ἱεραρχικῶς ἡ Τσεχοσλοβακικὴ Ἐκκλησία ἀνήκει ἀπὸ τοῦδε εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Σέρβου Πατριάρχου ὅσον ἀφορᾷ τὴν χειροτονίαν καὶ τὰ ἄλλα διοικητικὰ δικαιώματα ἐπιφυλάττουσα, τὴν ἀνεξαρτησίαν της μόνον εἰς τὰ τῆς λειτουργίας.

Οἱ Διαμαρτυρόμενοι.

Ὁ διὰ πυρὸς μαρτυρικὸς θάνατος τοῦ Βοημοῦ ἀναμορφωτοῦ Ἰωάννου Οὐσσίου λαβὼν χώραν ἐν Κωνσταντίᾳ, τῷ 1413, ὑπῆρξε τὸ σύνθημα μιᾶς ἐθνικῆς ἐξεγέρσεως, ἥτις προσέλαβεν εὐθὺς χαρακτῆρα ἐπαναστατικόν. Μόλις ἠκούσθη τὸ φρικιαστικὸν τέλος τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ ἀνδρός, οἱ εὐπατρίδαι καὶ ἱππόται τῆς χώρας συνέταξαν διαμαρτυρίαν πρὸς τὸν Πάπαν· ἀποτυχόντος ὅμως τοῦ μέτρου τούτου, ὁ ἀγὼν προσέλαβεν ἀμέσως χαρακτῆρα πάνδημον καὶ δημοκρατικόν, ἐξελιχθεὶς τελικῶς εἰς τὴν ἐμπέδωσιν τῆς Εὐαγγελικῆς πίστεως εἰς τὴν Μοραβίαν καὶ τὴν Βοημίαν. Ἡ περίοδος ἀποτελεῖ μίαν ἀπὸ τὰς ἐνδοξοτέρας σελίδας τῆς ἱστορίας τῆς Τσεχοσλοβακίας, ὁ δὲ Προτεσταντισμὸς ἐκεῖ προσέλαβε τότε χαρακτῆρα ὅλως ἰδιάζοντα, προσεγγίζοντα πρὸς τὸν Χριστιανισμὸν τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἔκρηξις τοῦ Τριακονταετοῦς Πολέμου ἐν Εὐρώπῃ (1618—1648) κατέφερε πλῆγμα καίριον κατὰ τῆς Ἐκκλησίας τῶν Διαμαρτυρομένων «Μοραβῶν Ἀδελφῶν», ὡς ὠνομάσθη, καὶ κατὰ τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος. Μετὰ τὴν ἧτταν τῶν Διαμαρτυρομένων εἰς τὴν μάχην τοῦ Λευκοῦ Ὄρους (1620) οἱ «Ἀδελφοὶ» ἐξεδιώχθησαν ἐκ τῆς πατρίδος των καὶ διασπάρησαν ἀνὰ τὰς Προτεσταντικὰς χώρας τῆς βορείου καὶ κεντρικῆς Εὐρώπης, ὅπου συνεχωνεύθησαν μὲ τὰς ἐκεῖ Εὐαγγελικὰς Ἐκκλησίας. Μόνον 100 περίπου οἰκογένειαι κατώρθωσαν νὰ παραμείνουν κεκρυμμέναι εἰς τὴν πατρίδα των, διαφυλαχθεῖσαι ὡς κεκρυμμένος σπόρος ὑπὸ τοῦ πνευματικοῦ των ἡγέτου, τοῦ ἐπισκόπου Κομενίου (1592-1682), μέχρι τας ἐκδόσεως τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Διατάγματος Ἀνοχῆς, ὑπὸ τοῦ Ἰωσὴφ Β΄. τῆς Αὐστρίας, ὁπότε 80,000 ψυχῶν ἠσπάσθησαν τὸ Εὐαγγελικὸν δόγμα. Ἔκτοτε αὐξάνει ὁσημέραι ἐν Βοημίᾳ καὶ

Μοραβίᾳ ὁ Προτεσταντισμός, ὑπολογίζονται δὲ σήμερον εἰς 160,000 ψυχὰς τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας ταύτης.

Ὡς συμβαίνει καὶ εἰς ἄλλας χώρας, ὅπου ἐπικρατεῖ ὁ Προτεσταντισμός, οὕτω καὶ ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ διακρίνονται πολυάριθμοι ἀποχρώσεις ἢ παραφυάδες τούτου, ἀλλ' αὗται διαφέρουν ἀπ' ἀλλήλων εἰς ζητήματα δευτερεύοντα (διοικήσεως καὶ τῶν παρομοίων), οὐχὶ εἰς τὰ δογματικά.

Διακρίνονται κυρίως δύο μεγάλαι ἀποχρώσεις τοῦ Τσεχικοῦ Προτεσταντισμοῦ, ἡ ***Διαμαρτυρομένη Ἐκκλησία τῶν Βοημῶν Ἀδελφῶν*** (ἀποτελεσθεῖσα διὰ τῆς συγχωνεύσεως τῆς Μεταρρυθμισμένης Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας, καὶ Ἐκκλησίας τῆς Αὐγουσταίας Ὁμολογίας), καὶ ἡ ***Γερμανικὴ Διαμαρτυρομένη Ἐκκλησία*** (ἐκ τῆς συγχωνεύσεως τῶν δύο ἀντιστοίχων πρὸς τὰς ἀνωτέρω Γερμανικῶν Ἐκκλησιῶν) πρὸς τὰς ὁποίας ἀναμένεται καὶ ἡ προσχώρησις τῶν Σλοβάκων (Μαγυάρων) Διαμαρτυρομένων. Ἐκτὸς τῶν δύο τούτων κυριωτέρων, ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι ἀποχρώσεις, ἀριθμοῦσαι ὀλιγώτερα μέλη. Ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι ὅτι εἰς τὰς ὀνομασίας ὅλων τῶν Προτεσταντικῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Τσεχοσλοβακίας, ἀπαντᾷ ἀνεξαιρέτως καὶ ἡ λέξις ***«ἀδελφοί»*** ὡς ἀνάμνησις τῶν ἱδρυτῶν τῶν πρώτων ἐν τῇ χώρᾳ Εὐαγγελικῶν Ἐκκλησιῶν ἀδελφῶν Chelcicky, διαδόχων τοῦ πρώτου Ἐπισκόπου Κομενίου.

Οἱ ἀνήκοντες εἰς οἱανδήποτε τῶν Τσεχοσλοβακικῶν Διαμαρτυρομένων Ἐκκλησιῶν εὑρίσκουν ὑποστήριξιν παρὰ τοῦ ἐν Πράγᾳ Συλλόγου «***Ἕνωσις τῆς ἐμπιστοσύνης***», ὅπου καὶ δίδεται πᾶσα περὶ τούτου ζητουμένη πληροφορία.

Τόσον ὁ Προτεσταντισμὸς ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ, ὅσον καὶ ὁ Καθολικισμός, χαρακτηρίζονται ὑπὸ ἰδεολογίας πατριωτικῆς καὶ φιλελευθέρας, ἐχουσης ὡς βάσιν τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους. Ἐν τούτοις ὑποφώσκει ἤδη μεταξὺ τῶν Διαμαρτυρομένων ἡ τάσις πρὸς θερμοτέραν προσπάθειαν πρὸς ἀνύψωσιν τοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου τῆς θρησκείας, καὶ πρὸς ἐγκατάλειψιν τῆς στενῆς ἀπόψεως τοῦ ἐθνικισμοῦ, ἥτις ἤδη ἀρκούντως χωρίζει τοὺς Τσέχους ἀπὸ τοὺς Σλοβάκους καὶ τοὺς Γερμανοὺς τῆς Τσεχοσλοβακίας.

Μόνον ὅταν ἑνωθῶσιν οὗτοι πάντες διὰ στενωτέρου δεσμοῦ, θὰ δυνηθοῦν νὰ συντελέσουν εἰς τὴν προαγωγὴν τοῦ ἔθνους των θρησκευτικῶς. Ἡ Εὐαγγελικὴ Ἐκκλησία, ἂν καὶ ἀριθμεῖ ὀλιγώτερα μέλη τῆς Καθολικῆς, ἔχει εἰς τὴν διάθεσίν της τοὺς μᾶλλον διασήμους ἐκ τῶν διανοουμένων, τοὺς μᾶλλον εὐπαιδεύτους ἱεροκήρυκας· βασίζεται δὲ ἐπὶ ἐνδόξου παρελθόντος καὶ—τὸ σπουδαιότερον— ἀποτελεῖ σύνδεσμον μεταξὺ τῆς Τσεχοσλοβακικῆς Δημοκρατίας καὶ τῶν Προτεσταντικων χωρῶν τῆς Ἑσπερίας—Ἀγγλίας, Σουηδίας, Δανίας, Ὀλλανδίας, Γερμανίας, Ἑλβετίας, καὶ Ἀμερικῆς.

Αἱ θρησκευτικαὶ δοξασίαι τοῦ Προέδρου Μάσαρυκ.

Αἱ θρησκευτικαὶ δοξασίαι τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας κ. Μάσαρυκ ἀποτελοῦν σύστημα φιλοσοφικόν, τὸ ὁποῖον ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῆς Ἐκκλησίας μόνον, ζητεῖ νὰ ἐπιδράσῃ ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τῆς καθημερινῆς ζωῆς τοῦ ἀτόμου. Ὁ Μάσαρυκ γεννηθεὶς Καθολικός, διῆλθε διὰ τοῦ Καθολικισμοῦ καὶ τοῦ Προτεσταντισμοῦ, ἐξ αὐτῶν δὲ ἐνεπνεύσθη τὴν ἀρχὴν ὅτι ἡ θρησκεία πρέπει νὰ ἀποτελῇ τὸ κέντρον τοῦ

ἀνθρωπίνου ἐνδιαφέροντος καὶ τὴν βάσιν πάσης σοβαρᾶς ζωῆς. Ὁ Μάσαρυκ δὲν παραδέχεται νὰ ἦναι τις φιλελεύθερος, τουτέστιν ἀδιάφορος εἰς τὰ τῆς θρησκείας· ὡς ἐκ τούτου παρεξηγήθη ὑπὸ τῶν ἐλευθεροφρόνων, οἵτινες τὸν ἀποκαλοῦν «δεισιδαίμονα». Ἐξ ἄλλου δὲ ἐπειδὴ παραδέχεται ὅτι καὶ τὰ τῆς θρησκείας, ἀκόμη δὲ καὶ τὰ ἀποβλέποντα εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, πρέπει νὰ ὑποβάλλωνται εἰς τὸν ἔλεγχον τῆς Κριτικῆς, προσκρούει καὶ πρὸς τοὺς πιστοὺς ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἡ ἐπίδρασις τῆς διδασκαλίας του ὑπῆρξε καταφανὴς οὐχὶ μόνον μεταξὺ τῆς διανοουμένης νεολαίας, ἀλλ' ἰδίως μεταξὺ τῶν ἐργατικῶν τάξεων, αἵτινες ἔχουν ἀφυπνισθῇ εἰς συζήτησιν καὶ ἐξονύχισιν ὅλων τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων.

Οἱ Ἐλευθερόφρονες.

Τὸ Καθολικὸν ἔδαφος τῆς Τσεχοσλοβακίας ὑπῆρξε προσφορώτατον διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐλευθέρου φρονήματος, προετοιμασθὲν διὰ προγενεστέρων ἀγώνων (τῶν Φιλελευθέρων τοῦ 1840 καὶ 1880) ἀλλ' ἰδίως μετὰ τὸ πέρας τοῦ παγκοσμίου πολέμου, ὁ σπόρος οὗτος ἀνεφύη εἰς μυριάδας ὀπαδῶν μεταξὺ τῶν δημοκρατικοσοσιαλιστῶν ἐργατῶν καὶ τῶν κομμουνιστῶν, ὡς καὶ μεταξὺ τῶν διανοουμένων. Ἡ ἐπίδρασις τῆς διδασκαλίας τοῦ Μάσαρυκ ὡς πρὸς ταῦτα ὑπῆρξεν καταφανής, ὁ πυρὴν τῆς διδασκαλίας ταύτης συνίσταται εἰς τὸ «πράττε συμφώνως πρὸς τὰς πεποιθήσεις σου».

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω, πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν, διὰ τὴν ἀκρίβειαν, τὴν ὕπαρξιν καὶ ἄλλων τινῶν δοξασιῶν ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ, ὡς λ. χ. τοῦ Πνευματισμοῦ καὶ τῆς Θεοσοφίας (συνδέσμου μεταξὺ πνευματισμοῦ καὶ φιλοσοφίας). Ὁ Βουδδισμὸς εὑρίσκει τινὰς θαυμαστὰς ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ· τοῦτο δυνατὸν ν' ἀποδοθῇ εἰς κληροδοτηθείσας παραδόσεις Πανθεϊσμοῦ, λίαν διαδεδομένου ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα.

Ἡ Χριστιανικὴ Ἀδελφότης τῶν Νέων.

Ἡ παγκόσμιος Χριστιανικὴ Ἀδελφότης τῶν Νέων, ἡ τόσον εὐδοκιμοῦσα εἰς τὰς ἄλλας χώρας, παραδόξως πως συναντᾷ δυσπιστίαν μεταξὺ τῆς Τσεχοσλοβακικῆς νεολαίας. Τὸ παράδοξον τοῦτο γεγονὸς ὀφείλεται εἰς τὴν λέξειν «Χριστιανός», τὴν ὁποίαν πᾶς Τσεχοσλοβάκος συνδέει μὲ τὸν Ρωμαιο-καθολικισμόν. Ἀντὶ λοιπὸν τῆς Χ.Α.Ν. οἱ νέοι τῆς Τσεχοσλοβακίας ἐσχημάτισαν ἐθνικὸν σύλλογον ὀνομαζόμενον «Κίνημα πρὸς τὴν ἀναγέννησιν», ὅστις διακηρύττει συμπάθειαν πρὸς τὴν θρησκείαν, ἀποβλέπει δὲ εἰς τὴν ἠθικὴν διαμόρφωσιν τῆς νεολαίας, περίπου ὅπως καὶ ἡ παγκοσμία Χ.Α.Ν.

Ὁ Στρατὸς τῆς Σωτηρίας, ὅστις τόσον εὐδοκίμως ἐργάζεται πρὸς ἠθικοποίησιν καὶ ἀνύψωσιν τῶν κατωτέρων στρωμάτων τῆς κοινωνίας, ἀφοῦ ὑπέστη τὰ σκώμματα καὶ τὴν δυσπιστίαν τοῦ κοινοῦ μετὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ ἔργου του, κατέκτησεν ἤδη τὴν γενικὴν ἐμπιστοσύνην, πᾶν δὲ ὅ,τι περὶ αὐτοῦ γράφεται εἶναι εὔφημον καὶ δίκαιον.

Περατοῦντες τὴν λίαν συνοπτικὴν ταύτην ἀνακεφαλαίωσιν τῶν κυριωτέρων θρησκευτικῶν στοιχείων ἐν τῇ Τσεχοσλοβακίᾳ, λέγομεν ὅτι τὸ πρὸς τὰ θρησκευτικὰ

ζητήματα ἐνδιαφέρον εἶναι ζωηρότατον, καὶ βαθέως ἐρριζωμένον εἰς τὰ στήθη τοῦ Τσεχοσλοβακικοῦ λαοῦ. Ὁ λαὸς οὗτος ἔχει ἀνάγκην νὰ τραφῇ, νὰ τύχῃ διδασκαλίας θρησκευτικῆς θετικῆς, ἀντὶ τῆς διδασκαλίας τῆς ἀρνήσεως, διὰ τῆς ὁποίας σήμερον τρέφεται· ἔχει ἀνάγκην τοῦ ἀμιγοῦς Εὐαγγελικοῦ κηρύγματος, συγχρονισμένου πρὸς τὰς σημερινὰς κοινωνικὰς συνθήκας. Τὸ τοιοῦτον κήρυγμα γίνεται εὐδοκίμως καὶ τελεσφόρως εἰς ἄλλας χώρας, βεβαίως δὲ δὲν ἤθελεν ἀποβῇ ἄγονον καὶ εἰς τὴν χώραν, τῆς ὁποίας τὸ ἔδαφος ἐποτίσθη μὲ τόσον αἷμα ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως καὶ τοῦ δικαιώματος τῆς Εὐαγγελικῆς πίστεως καὶ λατρείας.

ΕΠΙ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΕΩΣ

(Ἐκ τῆς «Ἀτλαντίδος» τῆς Ν. Ὑόρκης).

Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Ἀμερικῆς παρακολουθεῖ μετὰ μεγάλου ἐνδιαφέροντος τὸ ἀναφυὲν ζήτημα τῆς θεωρίας τῆς Ἐξελίξεως, ἐξ ἧς ὡρμήθησάν τινες διὰ νὰ σατυρίσουν τοὺς ἀμύντορας τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τοὺς ὑποστηρικτὰς τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ. Εὐτυχῶς αἱ νεωτεριστικαὶ θεωρίαι δὲν εὑρίσκουν ἔδαφος παρὰ τῷ Ἑλληνικῷ λαῷ, ὡς μαρτυροῦν αἱ πολλαὶ πραγματεῖαι διαφόρων ὁμογενῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ἃς ἐλάβομεν μέχρι τοῦδε, καὶ ὧν θὰ ἐξακολουθήσωμεν τὴν δημοσίευσιν διὰ τῶν στηλῶν τῆς «Ἀτλαντίδος».

Ἡ κάτωθι ἐπιστολὴ μᾶς ἀπεστάλη ἐκ Βοστώνης:

Σᾶς συγχαίρομεν διὰ τὴν ἀξιέπαινον καὶ θεάρεστον στάσιν σας ἀπέναντι τοῦ ζητήματος τῆς Ἐξελίξεως καὶ διὰ τὴν προθυμίαν τοῦ νὰ καταχωρῆτε εἰς τὰς στήλας τῆς «Ἀτλαντίδος» σχετικὰ ἄρθρα. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐπεδείξατε ὅτι ἔχετε σταθερὰς ἀρχὰς διὰ τὴν Ἁγίαν Γραφήν: «μὴ κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας, ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης» (Ἐφεσ. δ'. 13,14). Πόσον λυπηρὸν εἶναι πλεῖστοι τῶν φερόντων τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἐξαγοράσαντος ἡμᾶς διὰ τοῦ τιμίου αὐτοῦ αἵματος, ἀσεβῶς καὶ μὲ ἐλευθερίαν σατανικὴν νὰ διαδίδωσι τὰς ἀβασίμους καὶ φθοροποιὰς αὐτῶν πιθανολογίας. Καὶ τὸ λυπηρότατον ὑπάρχουν καὶ δημοσιογράφοι, οἵτινες μὴ ἔχοντες συστηματικὴν καὶ πειραματικὴν γνῶσιν τῆς Ἁγίας Γραφῆς, μήτε γνωρίζοντες κατὰ βάθος τὴν σημασίαν τοῦ νεωτερισμοῦ, φιλοξενοῦσι γνώμας ἢ ἀρθρογραφοῦσιν ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ ὡς ἀπὸ τρίποδος, ἐλαφρᾷ τῇ συνειδήσει τὰς συνιστοῦν εἰς τὸν λαόν.

Ἐπὶ δύο σχεδὸν ἑβδομάδας μὲ πόνον ψυχῆς ἔβλεπον τοιαῦτα σχόλια εἰς τὰς στήλας τοῦ «Ἐθνικοῦ Κήρυκος». Ἀγνοοῦμεν τὸν σχολιάζοντα. Πᾶς τις ὅμως δύναται νὰ φαντασθῇ, ὁποῖα ζιζάνια καὶ ὁπόσους τριβόλους ἔσπειρεν ὁ σχολιαστής! Εἶναι ἑπόμενον δὲ πᾶς εὐσεβὴς καὶ ἐχέφρων νὰ καταλήξῃ εἰς ἓν ἐκ τῶν δύο συμπερασμάτων: ἢ ὁ σχολιαστὴς ἀνεμίχθη εἰς ζήτημα ἀνώτερον τῶν γνώσεων, τῶν

δυνάμεών καὶ τῆς πείρας του, ἢ ὁ Χριστιανισμός του ἦτο μία λεοντῆ, ἥτις ἀφῃρέθη ἀπὸ τὸν πρῶτον ἄνεμον τοῦ νεωτερισμοῦ. Ὁ Κύριος ἡμῶν μᾶς διατάττει: «Ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ναί, ναί, ἢ οὔ, οὔ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν». Προσέτι: «Οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ». (Ματθ. ε'. 37 καὶ στ'. 23). Χριστιανὸς καὶ Νεωτεριστὴς ἐν ταὐτῷ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐννοηθοῦν. Διότι ὁ ἀληθὴς Χριστιανὸς πρέπει νὰ πιστεύῃ εἰς τὰς Ἁγίας Γραφάς, αἵτινες φέρουν τὴν σφραγῖδα τοῦ Θεοῦ καὶ αἱ ὁποῖαι ὁδηγοῦσιν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ εἰς τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ. Μόνον ὁ ἀναγεννηθεὶς καὶ φωτιζόμενος ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὁ ἔχων τὸν ὀφθαλμὸν τῆς πίστεως, τὴν ἕκτην αἴσθησιν, ἥτις πίστις, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, εἶναι δῶρον τοῦ Θεοῦ, δι' αὐτῆς δύναται νὰ ἴδῃ καὶ νὰ κατανοῇ τὰ τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶναι ἁπλαῖ ἰδέαι καὶ θεωρίαι ἢ τύποι καὶ τελεταί. Εἶναι αὐτὸς ὁ Χριστός, ἐπικοινωνία μετὰ τοῦ Θεοῦ. «Μετὰ τοῦ Χριστοῦ συνεσταυρώθην· ζῶ δὲ οὐχὶ πλέον ἐγώ, ἀλλ' ὁ Χριστὸς ζῇ ἐν ἐμοί. Καθ' ὃ δὲ τώρα ζῶ ἐν σαρκί, ζῶ ἐν τῇ πίστει τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ὅστις μὲ ἠγάπησε καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ» (Γαλάτας β.' 20).

Ὁ μέγας ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας ἀπεπλάνησε τοὺς προπάτορας ἡμῶν, τοῖς ὑπεσχέθη ψευδῶς ὅτι θέλουσιν εἶσθαι θεοί, γνωρίζοντες τὸ καλὸν καὶ τὸ κακόν. Μὲ ἄλλους λόγους τοῖς ὑπεσχέθη ἀνεξαρτησίαν καὶ ἐλευθερίαν ἀπὸ τὸν Πλάστην των. Ἠπατήθησαν ὅμως τρομερὰ καὶ διὰ τῆς ἀποστασίας των ἔπεσον ἐκ τῆς ἀθώας θέσεώς των, ἐνεκρώθησαν ἠθικῶς καὶ μὲ προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις τὴν ἐλευθερίαν καὶ βασιλείαν των παρέδωκαν εἰς τὸν Σατανᾶν, καὶ ἔκτοτε αὐτός, κατὰ γενικὸν λόγον, βασιλεύει ἐπὶ τὴν ἀνθρωπότητα. Αὐτὸς ὁ ἀρχαῖος ὄφις καὶ σήμερον διὰ μερικῶν ἐπιστημόνων τοῦ αἰῶνος τούτου, οἵτινες φαντάζονται ὅτι ὅλα τὰ γνωρίζουσιν, ἐνεργεῖ τὴν πλάνην καὶ ἀποστασίαν, περὶ τῆς ὁποίας ὁ Ἀπόστολος Παῦλος διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος προεῖπε· «θὰ ἔλθῃ καιρός, ὅτε δὲν θέλουσιν ὑποφέρει τὴν ὑγιαίνουσαν διδασκαλίαν· ἀλλὰ θέλουσιν ἐπισωρεύσῃ εἰς ἑαυτοὺς διδασκάλους κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐπιθυμίας, γαργαλιζόμενοι τὴν ἀκοήν, καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας θέλουσιν ἀποστρέψῃ τὴν ἀκοὴν αὐτῶν, εἰς δὲ τοὺς μύθους θέλουσιν ἐκτραπῇ» (Β', Τιμοθ. δ.' 3—4). «Οὐδὲν καινὸν ὑπὸ τὸν ἥλιον».

Ὁ Νεωτερισμὸς εἶνοι ἀναμάσσημα τοῦ παρελθόντος. Γερμανός τις εἰς ἓν φύλλον ἔγραφεν ὅτι «ἡμεῖς ἐθάψαμεν τὸ ζήτημα τῆς Ἐξελίξεως πρὸ 30 ἐτῶν». Μερικοὶ ἐν Ἀμερικῇ, οἵτινες ἀπολαμβάνουσι τὰ πάντα ἀνέτως, ἀντὶ νὰ διαβλέπωσιν εἰς ὅλα τὰ θαυμάσια τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ δοξάζωσι μὲ ταπεινὴν καρδίαν, ἀγωνίζονται νὰ διαψεύδωσι τὸν αἰώνιον Λόγον τοῦ Θεοῦ, ὅστις ὡς βράχος εἶναι ἀσάλευτος. Οἱ σοφοὶ τοῦ κόσμου δὲν θέλουσι νὰ ἀναγνωρίσωσιν ὅτι εἶναι ἀπόγονοι τοῦ παραβάτου, καὶ ἑπομένως ὅτι εἶναι νεκροὶ ἐνώπιον τοῦ Πλάστου αὐτῶν. Ὁ ἀληθὴς φιλόσοφος, ὁ Σωκράτης εἰς τὴν ἐποχήν του οὕτως ἐξεφράσθη: «Καθεύδοντες διατελεῖτε ἄν, εἰ μή τινα ἄλλον ὁ Θεὸς ἐπιπέμψῃ κηδόμενος ὑμῶν».

Ὁ ἄπειρος κατὰ πάντα Θεός, ἄπειρος καὶ εἰς τὸ ἔλεος αὐτοῦ καὶ τὴν εὐσπλαγχνίαν, ἐπενόησε θαυμαστὸν σχέδιον σωτηρίας ἐν τῷ ἠγαπημένῳ αὐτοῦ. «Διότι τόσον ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε ἔδωκε τὸν Υἱὸν Αὐτοῦ τὸν Μονογενῆ, διὰ νὰ

μὴ ἀπολεσθῇ πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν, ἀλλὰ νὰ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον» (Ἰωάν. γ΄. 16). Ὁ ἄνθρωπος ἐνώπιον τοῦ Πλάστου εἶναι ὡς νεκρός. Μόνον ὅταν λάβῃ τὴν θέσιν αὐτοῦ ὡς ἁμαρτωλός, καὶ ζητήσῃ ὡς ὁ Τελώνης ἔλεος, τότε μόνον τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἔρχεται καὶ μὲ τὸ αἷμα τοῦ Σταυροῦ καθαρίζει καὶ ἀναγεννᾷ αὐτὸν εἰς τέκνον Θεοῦ καὶ ἔχει πλέον τὴν κατὰ Θεὸν ζωὴν καὶ εἰρήνην μετ᾽ αὐτοῦ καὶ πρὸς πάντας. Καὶ δὲν ζῇ πλέον διὰ τὸν ἑαυτόν του, ἀλλὰ διὰ τὸν Σωτῆρά του, διὰ τὸν Θεόν του.

Κατὰ τὸ γνωμικὸν «μὴ κτυπᾷς πέλεκυν εἰς δρῦν, ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς ὁποίας ἐκάθισας», εἰς τὸν εἰλικρινῶς μελετῶντα τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου εἶναι φανερὰ τὰ σωτήρια ἀποτελέσματα τοῦ Εὐαγγελίου. Ὅπου ὑπὸ γνησίων τέκνων τοῦ Θεοῦ κηρύττεται τὸ Εὐαγγέλιον, ὁ Σωτὴρ ἐκτελεῖ θαυμάσια. Ἐνῷ δὲ βάρβαροι καὶ ἀνθρωποφάγοι ἐξηυγενίσθησαν, μερικοὶ δυστυχῶς κατ᾽ ὄνομα Χριστιανοὶ πιθηκίζουν· «Καὶ ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὢν οὐ συνῆκε· παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς». (Ψαλμ. μη΄). Μόνον ἡ ζῶσα πίστις, ἥτις εἶναι δῶρον τοῦ Θεοῦ, φέρει τὴν ἐκ Θεοῦ σωτηρίαν. Ἡ ἀπιστία καὶ ἡ ἀθεΐα εἶναι καταστρεπτικαί. «Τὸ δὲ Πνεῦμα ρητῶς λέγει, ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυτηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν» (Πρὸς Τιμ. Α.΄ δ.΄ 1—3).

Ἄς μὴ διασαλεύωμεν λοιπὸν μὲ σοφιστείας τὴν πρὸς τὸν Θεὸν πίστιν, ἐὰν θέλωμεν νὰ ἔχωμεν κοινωνίαν εὔρωστον ἠθικῶς καὶ δρῶσαν ὑπὲρ τῆς προόδου τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἐν Βοστώνῃ *Α. Ὑφαντίδης.*

Ο ΥΙΟΣ ΤΟΥ ΟΠΛΟΠΟΙΟΥ

Ὑπὸ **WILLIAM O. STODDARD**

Διήγημα τοῦ ἔτους 30 μ. Χρ.

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)

ΚΕΦ. 1ον.

Οἱ ἐκ Σαμαρείας φυγάδες.

Περὶ τοὺς εἴκοσιν ἔνοπλοι ἱππεῖς ἐκάλπαζον γοργῶς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἥτις ἔφερεν ἀπὸ τὴν Σαμάρειαν πρὸς τὴν Γαλιλαίαν. Αἱ ἀπαστράπτουσαι περικεφαλαῖαι, θώρακες καὶ λόγχαι των ἐδείκνυον ὅτι ἦσαν ἀπόσπασμα Ρωμαϊκοῦ ἱππικοῦ. Ἐκ δὲ τῆς συνομιλίας των ἦτο φανερὸν ὅτι κατεδίωκον φυγάδας τινας, τοὺς ὁποίους ἤλπιζον νὰ προφθάσουν.

—«Θὰ τοὺς πιάσωμεν, πρὶν φθάσουν εἰς τὴν Ἰεζραέλ», εἶπεν εἷς ἐκ τῶν ἱππέων.

—«Νὰ μὴ τοὺς φονεύσωμεν», ἀπεκρίθη ὁ ἐπὶ κεφαλῆς ὑπαξιωματικός· «ὁ γέρων πρέπει νὰ σταυρωθῇ, καὶ τὸ παιδὶ χρειάζεται διὰ τὸ ἀμφιθέατρον».

Ἐν τούτοις, κατ᾽ ἐκείνην ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ἀπὸ ἓν δασωμένον καὶ πετρῶδες ὕψωμα πρὸς ἀνατολάς, τὸ ὁποῖον ἀπεῖχε μόλις ἥμισυ χιλιόμετρον ἀπὸ τὴν ὁδόν, οἱ δύο φυγάδες, τοὺς ὁποίους οἱ ἱππεῖς αὐτοὶ κατεζήτουν, τοὺς ἐκύτταζον κρυμμένοι ὄπισθεν ἑνὸς βράχου ὑπὸ τὴν σκιὰν ὑψηλοῦ δένδρου.

Ὁ εἷς ἦτο νεανίας μόλις 16 ἐτῶν, ὡραῖος, ὑψηλὸς καὶ καλοκαμωμένος. Ὁ ἕτερος ἦτο ἀνὴρ μεσῆλιξ, μὲ λευκάζουσαν κόμην καὶ γενειάδα, ἀλλὰ ρωμαλέος καὶ ὑψηλός, μὲ πρόσωπον εὐγενὲς καὶ ἔκφρασιν μεγάλης θελήσεως καὶ νοημοσύνης· Τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου του ἦσαν τοῦ Ἑβραϊκοῦ τύπου, μὲ τὴν κυρτὴν ρῖνα, ἐνῷ τοῦ νεανίου ἡ φυσιογνωμία ἐπρόδιδε μᾶλλον μίγμα Ἑλληνικοῦ καὶ Ἑβραϊκοῦ αἵματος. Ἐν τούτοις οἱ δύο εἶχον τόσην ὁμοιότητα πρὸς ἀλλήλους, ὥστε ἦτο φανερὸν ὅτι ἦσαν πατὴρ καὶ υἱός.

Ὁ πρεσβύτερος ὠνομάζετο Ἔσδρας, περίφημος ὁπλοποιὸς τῆς Ἰερουσαλὴμ, ὅστις κατά τινα ἑορτὴν τοῦ Πάσχα εἶχε γνωρισθῇ μὲ μίαν ὡραίαν Ἑλληνίδα προσήλυτον, ὀνόματι Λωΐδα, ἥτις εἶχεν ἔλθει εἰς τὴν Ἰερουσαλὴμ διὰ τὴν ἑορτήν, καὶ τὴν ἐνυμφεύθη. Τὰ τέκνα τοῦ γάμου αὐτοῦ, ὁ Κύριλλος καὶ ἡ Εὐνίκη, εἶχον κληρονομήσει τὴν Ἑλληνικὴν καλλονὴν τῆς μητρός των, ἥτις παρ᾽ ὅλην τὴν Ἐθνικὴν καταγωγήν της ἦτο λίαν εὐσεβὴς καὶ ζηλωτὴς τῆς πίστεως τοῦ Θεοῦ τοῦ Ἰσραήλ, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε προσηλυτισθῆ.

Κατὰ τὴν ἐποχήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀρχίζει ἡ παροῦσα ἱστορία, ἡ μὲν Λωΐς εἶχεν ἀποθάνει, ὁ δὲ Ἔσδρας εἶχεν ἐγκαταλείψει τὴν τέχνην του, διότι ἡ δεξιά του χεὶρ εἶχε ξηρανθῆ κατὰ τρόπον ἀνεξήγητον καὶ δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἐργασθῇ. Ὁ δὲ πατριωτισμὸς καὶ τὸ μῖσός του πρὸς τοὺς Ρωμαίους κατακτητὰς τῆς πατρίδος του ἦτο τόσον φλογερόν, ὥστε εἶχεν ἀναμιχθῆ εἰς πλείστας συνωμοσίας τῶν Ἰουδαίων κατὰ τῆς Ρωμαϊκῆς κυριαρχίας. Ἀκριβῶς δὲ τώρα ἔφευγεν ἐκ Σαμαρείας, ὅπου εἶχε τεθῆ ἐπὶ κεφαλῆς μιᾶς στάσεως, τὴν ὁποίαν εὐκόλως κατέπνιξαν οἱ Ρωμαῖοι στρατιῶται μὲ τὴν βοήθειαν τῶν Σαμαρειτῶν, οἱ ὁποῖοι ἀντεπάθουν καὶ ἀντέπραττον τοὺς Ἰουδαίους.

Οἱ Ρωμαῖοι ἱππεῖς δὲν ἀντελήφθησαν τοὺς δύο φυγάδας μας ἐκεῖ ὑψηλὰ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὑψώματος, ἀλλ᾽ ἐξηκολούθησαν καλπάζοντες πρὸς τὴν Ἰεζραέλ· καὶ μετ᾽ ὀλίγον ἐχάθησαν εἰς τὸ βάθος τῆς πεδιάδος. Τότε ἐσηκώθησαν οἱ φυγάδες ἀπὸ τὸ κρησφύγετόν των καὶ ὁ νεανίας ἔκαμε χειρονομίαν ἀποστροφῆς καὶ μίσους, πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἐξηφανίσθησαν οἱ ἱππεῖς, λέγων :

—«Ἆ, θηρία! Ἂν δὲν ἦτο διὰ σᾶς, θὰ εἴχαμεν συντρίψει τοὺς ἀθλίους Σαμαρείτας!».

—«Ἄκουσε, Κύριλλε, παιδί μου», εἶπε τότε ὁ πατήρ του· «ἀφοῦ μᾶς καταδιώκουν κατὰ πόδας, δὲν ἐμποροῦμεν νὰ μείνωμεν ἐδῶ, καὶ πρὸς καλλιτέραν ἀσφάλειαν, πρέπει νὰ χωρισθῶμεν. Ἐσὺ πήγαινε εἰς τοὺς συγγενεῖς μας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ ἐγὼ θὰ φύγω εἰς τὴν ἔρημον, ἑωσοῦ παρέλθῃ ἡ ἀνεμοζάλη αὐτὴ τῆς Σαμαρείας. Πήγαινε πρῶτον εἰς Κανὰ νὰ ἴδῃς τὴν ἀδελφήν σου. Ἐὰν δὲν εὕρῃς ἀσφάλειαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, τότε προχώρησε πρὸς τὸν Λίβανον ἢ κατέβα εἰς τὴν Καισάρειαν».

—«Ὄχι, πάτερ μου», ἀπήντησε ζωηρῶς ὁ Κύριλλος· «ἐγὼ θέλω νὰ μείνω μαζύ

σου, διότι πιθανὸν νὰ μὲ χρειασθῇς. Ἡ Εὐνίκη εὑρίσκεται ἀσφαλὴς εἰς τὴν Κανά. Ἄφησέ με νὰ σὲ συνοδεύσω».

Ὁ πατήρ του ὅμως, ἂν καὶ συνεκινήθη ἀπὸ τὴν ἔνδειξιν ταύτην τῆς ἀγάπης τοῦ υἱοῦ του, ἔμεινεν ἀμετάπειστος.

—«Νὰ κάμῃς ὅ,τι σοῦ λέγω», ἀπεκρίθη ὀλίγον αὐστηρῶς· «οἱ δύο μαζὺ θὰ δυσκολευθῶμεν νὰ κρυφθῶμεν, ἐνῷ χωριστὰ ὁ καθείς μας εὐκόλως θὰ διαφύγῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἐχθρῶν μας. Ἄλλως τε δὲν πειράζει τί θὰ γίνω ἐγώ, ἀφοῦ τὸ χέρι μου τώρα ἐξηράνθη καὶ εἶμαι ἄχρηστος. Ἐσὺ ὅμως πρέπει ὁπωσδήποτε νὰ σωθῇς».

—«Πολὺ καλά, πάτερ μου», εἶπεν ὁ Κύριλλος μὲ φωνὴν τρέμουσαν ἀπὸ τὰ δάκρυα· «ἀλλά.... πότε θὰ συναντηθῶμεν πάλιν;»

—«Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων μας μόνος Αὐτὸς τὸ γνωρίζει,» ἀπήντησεν ὁ Ἔσδρας· «ὁ Ἰσραὴλ διέρχεται πονηρὰς ἡμέρας καὶ θὰ ἔλθουν ἀκόμη χειρότεραι. Πόσον χαίρω τώρα ὅτι ἡ μητέρα σου δὲν ζῇ πλέον, ὥστε νὰ ὑποφέρῃ καὶ αὐτή. Μόνον σὺ καὶ ἡ Εὐνίκη μένετε. Οἱ συγγενεῖς μας ἀραιώθησαν. Ἔχω προαίσθησιν ὅτι πλησιάζει ἡμέρα μεγάλης ἐκδικήσεως, ὅπως μᾶς λέγουν καὶ οἱ Προφῆται. Ὦ υἱέ μου, νὰ ἦσαι ἕτοιμος διὰ τὸν ἐρχομὸν τοῦ ἐπηγγελμένου Βασιλέως!»

—«Τοῦ Βασιλέως;» ἐφώναξεν ὁ Κύριλλος· «διατί δὲν ἔρχεται τώρα; Διατί μένει ὁ λαός μας χωρὶς Ἀρχηγόν, ὡς πρόβατα ἐπὶ σφαγήν;»

—«Ποῖος ἐμπορεῖ νὰ γνωρίζῃ τὰς βουλὰς τοῦ Ὑψίστου;» ἀπεκρίθη μὲ εὐλάβειαν ὁ Ἔσδρας «ἀλλ' ὁ Μεσσίας, ὁ Βασιλεὺς ἐκ τοῦ οἴκου Δαβίδ, βεβαίως θὰ ἔλθῃ καὶ μακάριοι οἱ πιστοί, ὅσοι θὰ εὑρεθοῦν ἕτοιμοι εἰς τὴν παρουσίαν Του! Ἐγώ, παιδί μου,» ἐξηκολούθησε, «σὲ ἐδίδαξα τὴν τέχνην μου τῆς κατασκευῆς τῶν ὅπλων, καὶ τὴν χρῆσιν αὐτῶν. Σοῦ ἔμαθα νὰ τρέχῃς, νὰ παλαίῃς, νὰ ἦσαι ἄριστος τοξότης, ξιφομάχος καὶ σφενδονιστής. Κύτταξε τώρα νὰ τελειοποιηθῇς μόνος σου, ὥστε νὰ ἐξέχῃς εἰς κάθε πολεμικὴν τέχνην, διὰ νὰ δοξασθῇς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Μεσσία, ὅταν ἔλθῃ. Σπούδασε τοὺς Ρωμαίους, μάθε τὴν στρατιωτικήν των τέχνην, πῶς γυμνάζονται, πῶς βαδίζουν, πῶς πειθαρχοῦν, διότι αὐτὰ μᾶς χρειάζονται διὰ νὰ τοὺς νικήσωμεν. Πήγαινε λοιπόν, υἱέ μου, μὲ τὴν δύναμιν καὶ εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ τοῦ Ἀβραὰμ ἀνδρίζου καὶ μεγαλύνθητι, καὶ προσεύχου ὅπως εἰς τὴν μεγάλην ἡμέραν ἀξιωθῇς νὰ πολεμήσῃς παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ κεχρισμένου Βασιλέως τοῦ Ἰσραήλ!»

Καὶ ταῦτα εἰπών, ἐνηγκαλίσθη τὸν υἱόν του, καὶ ἔπειτα στραφείς, ἐβάδισε πρὸς τὰς πετρώδεις ἀναβάσεις τοῦ ὄρους Γελβουέ.

Ὁ Κύριλλος, ὅστις εἶχε μάθει νὰ πειθαρχῇ ἀπολύτως εἰς τὸν πατέρα του, ἐστάθη ἄφωνος καὶ δακρύων, βλέπων τὸν πατέρα του ἀπομακρυνόμενον, ἑωσοῦ ἐξηφανίσθη μέσα εἰς τοὺς βράχους καὶ τὰ δένδρα. Ἔπειτα ἐστράφη καὶ αὐτὸς καὶ κατέβη εἰς τὴν πεδιάδα. Ἐξῆλθεν εἰς τὴν δημοσίαν ὁδόν, διὰ τῆς ὁποίας εἶχον πρὸ ὀλίγου περάσει καλπάζοντες οἱ Ρωμαῖοι ἱππεῖς. Ἐκεῖνοι εἶχον πλέον ἐξαφανισθῆ, ἀλλ' ἦτο ἐπικίνδυνον δι' αὐτὸν νὰ βαδίσῃ ἐπὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ. Διὰ τοῦτο ἀπεφάσισε νὰ στραφῇ πρὸς δυσμάς, ὅπου ἐφαίνοντο μερικὰ ὑψώματα δενδρόφυτα. Καθὼς ὅμως ἄφινε τὴν δημοσίαν ὁδόν, εἶδε πλησίον τῶν ποδῶν του μικρὸν βαλάντιον ἀπὸ δέρμα, τὸ ὁποῖον, ὡς φαίνεται, εἶχε πέσει ἀπὸ κάποιον διαβάτην, ἴσως ἀπὸ ἕνα τῶν Ρωμαίων ἱππέων. Τὸ ἀνεσήκωσε, τὸ ἤνοιξε καὶ εὗρεν ἐντὸς αὐτοῦ ἑπτὰ δίδραχμα

καὶ εἴκοσι δηνάρια (δηλαδὴ περίπου 500 σημερινὰς ἑλληνικὰς δραχμὰς)—ποσόν, μὲ τὸ ὁποῖον θὰ ἠμποροῦσε νὰ διατηρηθῇ δύο μῆνας, ἂν δὲν τὸν ἐλήστευε κανεὶς ἀπὸ τοὺς πολυπληθεῖς ληστάς, οἵτινες ἐλυμαίνοντο τότε τὴν Παλαιστίνην. Διὰ τοῦτο ἔσπευσε νὰ κρύψῃ τὸ βαλάντιον ἐντὸς τῶν ἐνδυμάτων του καὶ νὰ ἀπομακρυνθῇ διὰ μέσου τῶν ἀγρῶν.

Ἤξευρεν ὅτι δὲν ἀπεῖχον πολὺ τὰ σύνορα μεταξὺ Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας. Καὶ ἐπειδὴ ἡ μὲν Σαμάρεια εὑρίσκετο ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ρωμαίου διοικητοῦ Ποντίου Πιλάτου. ἡ δὲ Γαλιλαία ἀνῆκεν εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Ἡρώδου Ἀντίπα, ὑποτελοῦς μὲν καὶ αὐτοῦ εἰς τοὺς Ρωμαίους, ἀλλ' ἔχοντος αὐτόνομον διοίκησιν, ἐγνώριζεν ὁ Κύριλλος ὅτι ἂν κατώρθωνε νὰ περάσῃ μέσα εἰς τὴν Γαλιλαίαν, θὰ ἦτο ἀσφαλέστερος, διότι ὑπῆρχε πολλὴ ἀντιζηλία μεταξὺ Ἡρώδου καὶ Πιλάτου, καὶ οἱ στρατιῶται τοῦ ἑνὸς δὲν εἰσήρχοντο εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ἄλλου.

Ἐπορεύετο λοιπόν, βλέπων δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ μήπως συναντήσῃ κανένα Ρωμαῖον στρατιώτην ἢ ὕποπτον διαβάτην. Ἡ καρδία του ἦτο βαρύθυμος, ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τὸν χωρισμόν του ἀπὸ τὸν πατέρα, τὸν ὁποῖον περιπαθῶς ἠγάπα καὶ ἐσέβετο, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τοὺς σκληροὺς διωγμοὺς καὶ τὴν τρομοκρατίαν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐστέναζε τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔθνος. Ἂν καὶ πολὺ νέος ἀκόμη, ὁ Κύριλλος ἐνθυμεῖτο τὰς χιλιάδας Ἰουδαίων πατριωτῶν, οἱ ὁποῖοι εἶχον σφαγῇ ἢ σταυρωθῇ παρὰ τὰς δημοσίας ὁδούς. Καὶ μὲ τὰς σκέψεις αὐτάς, ἤστραψαν οἱ ὀφθαλμοί του καὶ ἐψιθύρισε μὲ ἀγανάκτησιν πατριωτικήν:

—«Ἕως πότε, Θεὲ τοῦ Ἰσραήλ; Πότε θὰ ἔλθῃ ὁ Βασιλεύς, ὅστις θὰ βασιλεύσῃ εἰς τὴν Ἰερουσαλὴμ καὶ θὰ πατάξῃ τοὺς Ρωμαίους καὶ θὰ καθυποτάξῃ τὸν κόσμον; Ὤ, ἂς ἀξιωθῶ νὰ ζήσω ἕως εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν καὶ νὰ ἀποθάνω μαχόμενος παρὰ τὸ πλευρόν Του!» (ἀκολουθεῖ)

ΠΟΙΚΙΛΑ

— **Εἰς τὸ Πλημμελειοδικεῖον τῆς Βιέννης**, ἐδικάσθη πρό τινος ὁ ἀρχιδοὺξ Λεοπόλδος τῶν Ἀψβούργων, διότι, ἐπιβαίνων μοτοσυκλέττας ἄνευ φανῶν, παρέσυρε τὴν νύκτα, ἐξ ἀπροσεξίας, ἕνα γέροντα διαβάτην. Ὁ ἀρχιδοὺξ (ἐτῶν 28) ἀπεκάλυψεν, ὅτι ὑπηρετεῖ ὡς κλητὴρ εἰς τὰ γραφεῖα μιᾶς κινηματογραφικῆς Ἑταιρίας καὶ ὅτι μὲ τὸν μικρὸν μισθόν του συντηρεῖ τὴν γυναῖκά του καὶ τὰ δύο του παιδιά. Τὸ βράδυ τοῦ ἀτυχήματος—εἶπεν—εἶχα διαταχθῆ νὰ μεταφέρω ἐπειγόντως μίαν ταινίαν εἰς ἕνα κινηματογράφον καὶ φοβούμενος μὴ τυχὸν χάσω τὴν θέσιν μου ἂν ἀργήσω, ἔσπευσα νὰ ἐκκινήσω, χωρὶς νὰ ἀνάψω τὸ φανάρι μου». Ὁ γηραιὸς ἐνάγων, ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ, ἐδήλωσεν ὅτι παραιτεῖται πάσης ἀποζημιώσεως, μὴ θέλων νὰ βαρύνῃ τὸν ξεπεσμένον πρίγκηπα, ὁ ὁποῖος πρὸ τῆς ἀνακωχῆς ἦτο διοικητὴς Σώματος Στρατοῦ καὶ ἐκάθητο εἰς ἰδιαίτερον ἀνάκτορον, ἐνῷ ἤδη ἀγωνίζεται διὰ νὰ βγάλῃ τὸ ψωμί του.

— **Πρὸ 12 ἐτῶν, εἷς ἀστυφύλαξ** τῆς Ν. Ὑόρκης ἀνεῦρεν εἰς τὰ σκαλοπάτια κάποιας ἐκκλησίας ἓν ἔκθετον βρέφος θηλυκοῦ γένους καὶ τὸ παρέδωκεν εἰς τὸ Ἄσυλον Bellevue ὅπου τὸ ὠνόμασαν Αἰκατερίνην Κέννεδυ. Μετά τινας μῆνας ἔτυχε νὰ τὸ υἱοθετήσῃ ὁ ἐκκεντρικὸς κ. Γουῶρνερ Λήδς, ἀδελφὸς τοῦ «Βασιλέως τῶν Τενεκέδων» (τοῦ πρώτου συζύγου τῆς μετέπειτα πολυφέρνου «πριγκηπίσσης Ἀναστασίας» τῆς Ἑλλάδος). Ἤδη ὁ Γ. Λήδς ἀπέθανε καὶ ἐκληροδότησεν εἰς τὴν ψυχοκόρην ὁλόκληρον τὴν περιουσίαν του, ἐκ 4 ἑκατομμυρίων δολλαρίων (ἄνω τῶν 250 ἑκατομμυρίων μετανοεμβριανῶν δραχμῶν. Τοιουτοτρόπως τὸ πρώην ἔκθετον καὶ ἀνώνυμον κοριτσάκι κατέστη τὸ πλουσιώτερον παιδὶ τῶν Ἡν. Πολιτειῶν.